

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Igeragozás.

Budapest, június 9.

(v.) Az igeragozásnak egy furcsa módjával foglalkoznak ma a bécsi lapok. Azthajtogatja egyikük, hogy *Szell Kálmán lemond.* A másik azt hirdeti, hogy *Szell Kálmán lemondott.* A harmadik arról beszél, hogy *Szell Kálmán le fog mondani.* Igaza ennek a harmadiknak van. Szell Kálmán csakugyan le fog mondani. De nem akkor, amikor Koerber urra nézve kényelmes és Ausztriára nézve hasznos lenne a távozása. A magyar miniszterelnökről már csak ne tegyék fel a bécsi újságok, hogy Koerber urat gazdájának, magát pedig e gazda cselédjének nézi, vagyis hogy mihelyt Koerber ur neki felmond. Ő azonnal tartozik lemondani. Tehát ha majd valamikor lemond Szell Kálmán, ennek az időpontját már csak ő maga fogja megválasztani.

Addig is azonban szolgálhatunk osztrák lapjainknak némi tájékoztatással emez időpont tekintetében. Feltétlenül illetékes forrásra támaszkodva megmondhatjuk nekik, mikor fogja Szell Kálmán elérkezettnek látni a maga visszalépésének idejét. Ez a mi autentikus forrásunk senki más, mint maga a magyar miniszterelnök, aki nemrég egy beszédben azt jelentette ki, hogy addig marad a helyén, amíg az ország érdekeinek hasznára tud lenni, de azon túl egy pillanatig sem. Hogy pedig ma még nagy szüksége van Magyarországnak Szell Kálmánra, azt még Koerber ur sem vitatná az osztrák újságírók előtt, ha erre nézve véleményt kérnének tőle. Koerber urnak magának pedig meg lehetne az a megnyugvása, hogy ezzel a felvilágosítással nem követett el indiskréciót.

A szabadelvűpártban egyébiránt az a közfelfogás uralkodik, hogy a kiegyezés kér-

désében Szell Kálmánnak nem is lehet megbuknia. Sőt hozzátehetjük, hogy a magyar ellenzéknek is ugyanez a felfogása. És okát is adhatjuk e nézetnek, melyet mi is tökéletesen helyesnek tartunk. Koerber ur a minap két panaszt emelt az urakházának színe előtt a magyar kormány ellen. Az egyik az volt, hogy az alkudozások nem folynak eléggé gyorsan. A másik pedig az, hogy az osztrák kormány érdemleges követeléseinek némelyikét a magyar kormány visszautasítja. A tárgyalások elhúzódása miatt Szell Kálmán nem vádolható, mert az idővesztés egész ódiuma egyedül az osztrák kormányt terheli. Koerber ur volt az, aki Magyarországgal szemben a merész követelések szinte beláthatatlan sorozatával lépett föl. Az így megrohant magyar kabinet természetesen védekezik, pontról pontra megy s minden etapánl igyekszik a magyar érdeket minden sérelemtől megóvni. Az idővesztést ki okozta tehát? Az-e, aki tulzolt fel? Avagy az-e, aki e követelésekkel szemben a védelem kötelességét teljesíti? Ha Koerber urnak sürgős a kiegyezés, ám álljon el amugy is abszurd kívánságaitól; meglatja, milyen simán és gyorsan fognak a tárgyalások befejeződni. Sürgősnek a kiegyezés nekünk is sürgős; de nem olyan mértékben, hogy a gyors elintézését léteérdekeink feláldozása árán is akarhatnók biztosítani.

Ami már most a függő kérdések érdemleges tartalmát illeti, erre nézve mi csak annyit tudunk, amennyit Koerber ur részint saját maga homályos célzásokkal, részint az ő sajtója vastkosabb indiskréciókkal elárul. Ez kevés arra, hogy megjövendőhűsük, a két viaskodó fél közül melyik marad majd a porondon. De elég arra, hogy kimondjuk azt

a szilárd meggyőződésünket, hogy az a kiegyezés, amelyet Koerber ur kínál, semmi szín alatt nem fog létrejönni. Mert az a kiegyezés nem lenne igaz alku, mely a gazdasági ellentéteket a méltányosság szellemében kiegyenlíti, hanem Magyarország kizsákmányolása és megálázása. Ilyen kiegyezésre Magyarországon nem kapható senki: se kormány, mely előterjeszse, se többség, mely megszavazza, se kisebbség, mely keresztülbocsássa, se választóközönség, mely új választások esetén Magyarország közvéleményének verdiktjével igazolná a Koerber ur állásfoglalását.

A kiegyezés gondolatának és értelmének lojális megvilágításában Szell Kálmán elment odáig, ameddig Koerber ur még álmában se merészelne elmenni. A háborgó ellenzékkel szemben Szell Kálmán nagy nyomattal fejtette, hogy a kiegyezési alku nem érvényesíthető a magyar nemzetnek valamennyi jogos érdekét, mert Ausztria is méltán formál jogot arra, hogy ugyanabban a kiegyezésben az ő legitím érdekeinek legfőbbjei is érvényesüljenek. A magyar miniszterelnökben tehát megvolt a bátorság és méltányosság, hogy a magyar követelések egyoldalú és feltétlen érvényesítését nem követelte, amintohy ilyesmi nem is követelhető, mert hisz a kiegyezésben a két állam ellentétes érdekeit kölcsönös engedményekkel lehet csak összeegyeztetni. Ezzel szemben vajon mi módon tárgyalja a kiegyezés eszméjét és célzatát Ausztriában? Megint-e ő is az osztrák pártokat, hogy tartózkodjanak az egyoldalúságtól? Figyelmezteti-e ő is az osztrák közvéleményt, hogy a kiegyezési alkuban Ausztria érdekei mellett a magyar érdekeknek is kielégület kell találniuk? Exponálja-e magát ő is a kiegyezés fogalmának amaz egyedül helyes értelmezéséért, mely a fennálló érdekellentéteknek a

TARCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

Hogy Lipován olyan sok szép leány volt, annak a titkát sokan tudták, de senki sem beszélt róla.

A hajdani öreg földesur nyakas kuruc volt: mindig azon törte a fejét, hogyan lehetne a németet rontani. Az ő kieszelése volt az a furfang, amit a lipovai pappal egyetértve hozott szokásba, hogy ott huszonöt év óta fugyereket nem irtak be a matrikulába: ott, ahányat kereszteltek, az mind leánynevet kapott. A többi aztán a szülők dolga volt. A fiukat leányruhában járatták egész addig a korig, amig ujoncozás alá estek. Az asszentáló bizottság nem talált itt egyebet, mint leányt. S minthogy a legénynek a kamasz-éveiben már ütözik a bajusz, a szakáll a pofáján, tehát azt borotválni kellett s nehogy annak a nyoma észrevehető legyen, azért találták ki a kendőzést; fiunak leánynek mind ki kellett festerie az arcát. Így lett olyan sok szép leány Lipován.

Az öreg földesurnak az a konvenciója volt a pappal, hogy minden leánynek beirt fuért fizetessék neki a patronátusi kasszából husz forint, mikor pedig, a hadkötelezettség elmúltával, a legény feleseréli a viganót nadrággal s maga folyamodik

a neve és neme helyreigazításáért az anyakönyvben, azért újból husz forint fizetessék az ekkézésiának. Ez a kötelezettség Tihamérra is átszámazott. Soha Lipovárol ujonge nem került az osztrák hadsereghez.

Erről valakinek az az ötlet juthatna eszébe, hogy itt van a helyes megoldása az örök béko biztosításának.

Ha egész Európában minden községben elfogadnák ezt a methodust, akkor huszonöt esztendő múlva nem volna állandó hadsereg, a generális urak maguk tohatnák gyorsüzelő-ágyuikat s löhetnének egymásra, amig a töltényben tart. Csakhogy ez az okoskodás nem áll meg. Angliában nincs általános hadkötelezettség, nincs ujoncozási törvény, azért mégis van, ha kell, nagy hadsereg, hadfogadás útján; jó felpénzért, derék zsoldért mindig jön ezerével a verekedni kész embertömeg. A mult század közepéig még Magyarországon is divott ez a rendszer, toborzás útján. Ha az új uraknak eszükbe jutott volna verbunkos huszárokkal végjárni a lipovai utat, bizonyosan ők is kaptak volna leányruhából kivedlett legényt, aki felesapott volna rekrutának. Hanem ehhez pénz kell. Az van az angol miniszternek, de nincs az osztráknak. Ez nem hogy felpénzt kínálta a fogyerfogható legénynek, de még ő tartja a markát, hogy az váltsa meg magát a fegyverhordozástól.

Lipován tehát minden ifju arc ki volt festve, minden haj kontyba fonva, pántlikába kötve, bokorugró szoknya suhogott minden útfélen.

Natalia ugy járhatott volna, hogy a mulat-

tató leányseleidei közé egy borotvált arcú is keveredik. Szerenesére ott volt Lyubissza asszony, akinek tapasztalt szemei ki tudták ismerni az igazi leányarcot a hamisított közül.

De esodaszamba megy, hogy ezt a kényes titkot senkisémm árulta el Nataliának. Még Katka sem tudott róla. Sőt maga a pápa, Aramies Cirill sem.

Ez a kedélyes élet így folyt huzamos ideig. Natalia mulatott az énekelő, táncoló tohéreselédjeivel, csütörtökön a vidékről feljött vendégurakkal, akik a Buddha urnapjára szedköttek össze, pénteken komoly történeteket olvasott a pópával, vasárnap ellátogatott a kastélyba Negrotin, azzal lehetett beszélgetni az üzlet menetéről, a gazdaságról. Tihamér is előkerült s mindenkor igen előkény volt a felesége iránt. Vidéki vendégei szombatn már továbbutaztak.

Natalia nem lett volna asszony, ha nem gyötörte volna a kíváncsiság, hogy mi történhetik pénteken abban a Buddha-templomban? Eleinte a mulattató leányoktól akart valamit kiesalni; de azok azt felelték, hogy a Buddha-templomba csak férfiaknak szabad belépni, s azokat erős eskü kötelezi, hogy semmit a ceremóniákból el ne áruljanak. — Azután Lyubisszához fordult a puhatólóságával, az aztán jól tartotta annyiféle hazugsággal, amiket állítólag Rubiánkától szedett kölesben, hogy igazán nem tudta, mit higgyen. Utoljára Negrotint kérte fel, hogy szerezzon neki valami felvilágosítást a Buddha-templom misztériumairól.

Negrotin elég okos választ adott neki.

— Kedves barátóm. A gondviselés egy

kölcsönös engedékenység révén való kiengesztelést keresi? Koerber ur nemcsak elmulasztja mindezt, hanem még az ellenkezőjét is megteszi. A helyett, hogy oltaná a tüzet, még olajat is önt rája. A helyett, hogy leserelné az indulatokat, még gerjeszti is őket. Még az indiskréciótól se retten vissza, amely pedig az osztrák bürokratáknak valóságos horrorja, csakhogy ráuszíthassa Ausztria minden politikai töredékének szenvedélyét a magyar kormány jogos és lojális álláspontjára.

Látvánvaló, hogy a két miniszterelnök nem egyformán gondolkodik s nem egyazon methodus szerint dolgozik. Koerber ur a külső hatásokat keresi, még a végeredmény kockázatára is. Széll Kálmán kizárólag a végeredményt tartja szembe előtt és kiter minden pillanatnyi siker elől, mely a feszültséget fokozhatná és az ellentéteket kiélelhetné. Hogy a két irány közül melyiknek kecsgetetőbb a kilátása, azt igazán nem kell feszegetni. S ezért mondjuk mi, hogy hiába vet Koerber ur vihart, — Széllt nem fog aratni.

BELFÖLD.

Gróf Széchenyi Gyula a királynál. A király szombaton hosszabb magánkihallgatáson fogadta gróf Széchenyi Gyulát a személye körüli minisztert. Ma ismét megjelent gróf Széchenyi Gyula miniszter őfelsége előtt, hogy köszönetet mondjon őfelsége sajtóközvetítéséért, melyet leányának báró Aerenthal nagykövettel való eljegyzése alkalmából intézett a miniszterhez.

Az új testőrkapitány eskütétele. Délszóló jelentik: Széll Kálmán magyar miniszterelnök ma reggel ideérkezett. Délélt tiz órakor ment végbe Esterházy Alajos herceg altábornagynak, a magyar testőrség új kapitányának eskütétele. Az ünnepes eskütétel jelen volt Liechtenstein herceg első fődvármester Széll Kálmán miniszterelnök és gróf Széchenyi Gyula, a király személye körüli miniszter, mint magyar zászlóseur és főlovász-mester. Az esküimutató Vértessy miniszteri tanácsos olvasta föl. A testőrkapitány eskütétele után a titkos tanácsosi esküt tette le Esterházy herceg. Ezen az eskütétel gróf Goluchowski képviselőjében Koerber osztrák miniszterelnök, továbbá gróf Abensperg-Traun főkamarmester működött közre. A két eskütétel után Esterházy herceg kihallgatáson volt a királynál. A kihallgatás után herceg Liechtenstein fődvármester kíséretében a Radetzky-terembe ment, ahol a testőrség egész szolgálati létszáma várta a főtisztekkel

és a testőrség tőrskarával. Liechtenstein herceg fődvármester rövid beszéddel bemutatta az új testőrkapitányt és azután gróf Kolonicski főszertartásmestert elhagyta a termet. Az új testőrkapitány azután üdvözölte a testőrséget s ezzel a szertartást véget ért.

A Békeegyesület ülése. A Magyar Szent Korona Országainak Békeegyesülete tegnap választmányi ülést tartott, amelyen dr. Emmner Kornél e-nök költői szárnyalású beszédben em ékezelt meg a legutóbb megkötött s oly nehéz körülmények között létrejött angol-boer békeről s azon óhajának adott kifejezést, bárha a jövőben a civilizált nemzetek között a viszályok és nézeteltérések békés úton nyerveznek megoldást. Gergely Ede főtitkár a folyó ügyekről reterált, Ziperowesky Károly műegyelemi tanár pedig a Monakóban ez év április havában tartott XI. nemzeti békekongresszusról tett jelentést, melyet a választmány egyhanglág tudomásul vett s az előadónak jegyzőkönyvi közönetet szavazott. Boch János volt orosz államtitkár, a nemrég elhunyt kiváló békeapostol által alapított és tegnap Luxemburgban ünnepélyesen felavatott „háború-és béke-múzeum” vezetőségéhez a választmányi üdvözlő táviratot küldött; a megnyitáshál a magyar békeegyesület Turr István tábornok képviselte. A választmány elfogadta ezt az indítványt, hogy a béke eszméjének terjesztése céljából évenként legalább egyszer évkönyv adassék ki, mely a tagoknak és a békeügy iránt érdeklődőknek díjtalanul állana rendelkezésre. Végül Kendé Lajos terjesztette elő a pénzüari jelentést.

Visszavont petíció. A halmi kerületben tavaly, október 2-án Fogarassy Zsigmondot választották meg képviselőnek Szentpály Jenővel szemben. A mandátumot Lipták László és társai kérvénnyel támadták meg s a Kuria már régebben elrendelte ez ügyben a vizsgálatot. A bizonyítási eljárás befejeztétlen, mára volt kitéve a petíció folytatódagos tárgyalása a Kuria I. választó-tanácsában. Ma reggel azonban dr. Teller Miksa, a kérvényezők meghatalmazottja bejelentette, hogy a petícionálók a kérvényt visszavonják. A Kuria a visszavonó kérvényt tudomásul vette s a további eljárást megszüntette. A kérvény visszavonásának közvetlen oka az, hogy a képviselői volt ellenjelöltje, Szentpály Jenő időközben meghalt.

A margittai választás. Biharvármegye központi választmánya ma délelőtt tartott ülésén a margittai választást június 25-ikére tűzte ki. Választási elnök Walner Odön vármegyei főügyész lesz. A margittai szabadelvűpárt ma délelőtt értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy Orley Kálmánt kerik fel a jeleség elgondására. A függetlenség párt jelöltje, Szalmári Már, Barabás Béla országgyűlési képviselő kíséretében látogatta meg a kerület egyes községeit.

A csongrádi mandátum. A függetlenségi és 48-as Csongrád-párt a csongrádi kerületbe tudvalevő-

leg Polónyi Gézát jelölte. Ezzel szemben a Politikai Értesítő ma ezt a hírt közli: A csongrádi függetlenségi párt legnap jelölt gyűlést tartott, melyen több függetlenségi képviselő is részt vett a fővárosból. Az értekezlet sokáig tartott, megállapodásra azonban nem jutottak.

A kiegyezés.

Budapest, június 9.

A sajtó egy része, heugorva egy bécsi hétfői laposka szenzáció-bajhászatának, magyar kormányválság hírelt röpti világgá, komolyan reprodukálva azt a hírt, hogy Széll Kálmán beadta lemondását. Hogy a korona és a miniszterelnök közt való mai tanácskozáson mi történt, azt természetesen ebben a pillanatban nem tudhatjuk, de alapos okunk van hinni, hogy az egész válsághír tisztára üres fecsegés, amelynek a legesekeylebb alapja sincs. A szabadelvűpárt körében mosolyogva fogadták a pletykát, mert egész tisztán áll a politikuskok előtt, hogy most vagy a legközelebbi jövőben a kormányválság még mint eshetőség is ki van zárva, és pedig annál az egyszerű oknál fogva, hogy Magyarországon nem akad miniszterelnök, aki vállalkoznék annak a kiegyezésnek a képviselőtérre, amelyet Széll Kálmán visszautasít, ha pedig akadna, akkor a magyar parlament többsége huszonnyeg óráig sem türné meg hivatalában. Az egész válsághír tehát nem egyéb egy bécsi mendemondánál, amely legfőljebb egy bécsi óhajást fejez ki.

Széll Kálmán miniszterelnök bécsi tartózkodásáról azt a jelentést kapjuk, hogy a miniszterelnököt ma délután 1 órakor a király őfelsége csaknem másfélórái kihallgatáson fogadta. Ma éjjel a miniszterelnök visszautazott Budapestre.

A Neue Freie Presse mai estilapja a következő budapesti tudósítást közli:

A delegációk beavatott körében a kiegyezés dolgát már nem tartják annyira kritikusnak. Azt hiszik, hogy a két kormánynak még a nyár folyamán sikerülni fog a kiegyezés a maga teljességében létrehozni. Ennél fogva lehetatlenségnek tartják, hogy Széll Kálmán lemondjon, annyival inkább mert ha ez meg is történnék, a lemondás semmi esetre sem történnék a parlament ülészaka alatt. Magyarországnak az az érdeke, hogy a Badeni-tele kiegyezésen semmiféle változás se essék. A kiegyezésnek eddigelő a tiroli gabonávmok és a dunai szállítási adók kérdése okozta legnagyobb nehézséget. Ezt a két kérdést, amely ninos köz-

oltalmat adott a nők: a nemtudást. Ha a nők mind azt ismernék, ami előttük el van rejtve, elvesztenék a kedvüket az élethez.

(Folytatása következik.)

Te meg én.

Valamikor kértelek:
Hogy javulj meg, édes párom!
Asszonyok hívó szavára
Ne rohanj át bokron-árkon.
Ostromolnak? Védj magad.
Sejtess, ígérj, mondj akármit!
De ne feledd, hogy szeretlek,
Én szeretlek mindhalálig...
Valamikor kértelek.

Ellentállni oly nehéz!
És te és én, mindaketten
Fülg úszunk hódolatban,
Unneplésben, szerelemben —
Mint apró bogársereg
Sütkérezik a napfényen:
Körülöttünk sok, sok édes
Apró ember így jár éppen —
S ellentállni oly nehéz!

Egyiknek a szeme szép,
Másiknak a lelke fényes.
Ez komoly, elmélkedő agy,
Az hódító és beszédes.
Egyik asszony, mint a tűz —
Másik, mint a havas orna:
Hófehér és sziporkázó
S jönnek-mennek, tűnnek sorra
S néked, nékem kedves ez.

Hát nem is kerlek tovább:
Szép pillangóm, röpke társam,
Csak csapogj el jobbra-balra
Illatárban, napsugárban —
En, a párod, szinte úgy —
Nem vádollak. Te se vádolj.
És nevetve, csokolózva
Táncoljunk ki a világból
Szépen, vígan, lepke mód...
Erdős Renée.

Eitel Prokop.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Írta: Pásztor Árpád.

Péter, a harmincesztendő nagy gyerek, busan nézett végig a lóversenytéren. Végtelen melankólia fogta el, amely mindig jelentkezett nála, mikor vagyoni helyzete a minimumra csökkent s virsziniáját foga közé szoptatva, belemormolta a világegyetembe:

— Beestelenek!

Ez a föltétlenül sértő kifejezés pedig nem egyesekre, hanem a társadalom egy bizonyos rétegére vonatkozott. Arra az osztályra, amely minden munka, fáradság és iparkodás nélkül jutott pénzhez, amelyre kékebben ragog az ég s amely ősi birtokok vagy pedig előkelő összeköttetés révén örökösen a jölet és megelégedés paradicsomának tartja a hitvány sárkét.

Péter minden vagyona tíz korona volt. Mert ugyebár az nem számít, hogy lelkeben esodálato dalok zsongtak, hogy nevét szerzetesjel ősmerték az országban s rimeivel aludtak el ábrándos kis lányok. Díesőségre íelváitva talán százezreket jelentett ez, de földi értékben kifejezve: Péternek minden vagyona tíz korona volt. Gazdag bankigazgatók mentek el mellette, megveregették vállát:

— Hogy van barátom?... Szép volt a verse...

Péter pedig a fejkéhez szerette volna vágni a nagy tribünt vagy ha azt nem is, de legalább a bírói pánolyt. Ma különösen el volt szontyolodva. Népeinek könnyelmű fantáziájával boldogan jött ki a versenytérré. Érezte, valami jóleső, szent érzéssel, hogy ezeket fog nyerni s huszonöt forint tőkével mint valami Vanderbilt lépett a tribünre. Ah, micsoda jó! lesz egy ötven-ötszörös kvótát besöpörni! Mert eddigelő mindig csak munkával szerzett pénz, de szive rajongva, lelkesedve vágyott olyan pénzekért, amikért nem kell dolgozni, de ami mégis tisztességes uton kerül hozzá... Sok, sok pénzi! Hogy ne kelljen utatolós, apró dolgokat írnia, hogy ne kelljen számító és vampirlelkű színházi ügynököknek jövedő nagy sikereket potom áron eladnia, hogy bírói végzéseket még végrehajtás előtt kifizethessen... Ah!... ezek voltak János álmai.

S Péter mindjárt az első versenynél játsznai kezdett. Teljességgel másképpen, mint minden más ember. Mert a lóversenytéren a fogadóknak ezer és egy rendszerük van. Némelyik fogadó csak B betűvel kezdődő lóra tesz, másik kikeresi mindenik versenyben a hetes számot, egy harmadik pedig, ki csak nemrégiben is egy hallatlan kvótát fogott el, a családi érzést használja fel.

— Hogyan tehetted meg Bon Soirt? — kérdezték tőle.

— Ó, csokolom a kezit-lábat — ugyanis cigányprimás az illető, — hát csak nézselődök a programban. Egyszerre csak észreveszem: Bon Soir. Teccsi tudni, van nekem egy ösömös Párisban. Észembe jut a szegény gyerek. Hányszor mondja az egy évben: Bon Soir! Megtettem. Azért ordítottam úgy, mikor a lovak már a csélhoz értek.

— Szoríts! Elek... Szoríts, Elek!... Küldök neked tíz pengőt... Ílát ötöt küldök is! Igy a primás. Péter szisztómája egészen

vetlen összefüggésben a kiegyezéssel, kikapcsolják a kiegyezés tárgyai közül s mint a járadékadóért való kompenzációkat jogják fel és tárgyadják. Amint aztán azokra a kérdésekre került a sor, amelyek a kiegyezés tartalmát teszik, tehát a kvótára, a bankkérdésre, a vám- és kereskedelmi szövetségre, meggyőződések rőla, hogy ezeknek, valamint a kiegyezés pragmatikus részeinek megváltoztatásáról nem lehet szó. Így tehát csak a *vámkérdés* maradt vitás. A magyarok a nyerstermények vámjának tölemelését követelik és vonakodnak az ipari vámok tölemeléséhez hozzájárulni. Az osztrák kormány ellenállása ismeretes. De amint hallatszik, a magyar kormány a nyerstermény-vámok tölemelése dolgában rábíráható lesz közveleléseinek elejtésére, ellenben még mindig ellenzi az ipari vámok emelését. Azt hiszik tehát, hogy a differenciák nem legyőzhetetlenek és a meggyőzés lehetséges lesz. Reménylik, hogy dr. *Koerbernek* sikerülni fog a magyar kormány követeléseit legyőzni. Más döntő differenciákról nincs szó és a mi van, az kiegyenlíthető lesz. Ilyen körülmények közt tehát a kiegyezés helyzetét nem tartják olyan kritikusknak, mint néhány nap előtt. Azt hiszik, hogy a parlamentek ülészakánák bezárása után a meggyőzés létrejön és pedig a vámtarifára nézve is.

A bécsi estilapnak ezzel a tudósításával erős ellentétben van a *Neues Wiener Tagblatt* holnapi közleménye, amelyet tudósítónk telephonon ismert meg velünk. Ez a közlemény így szól:

Bécs, június 9.

A *Neues Wiener Tagblatt* jelenti: A magyar miniszterelnök tizenöt óra hosszat tartózkodott Bécsben a nélkül, hogy az osztrák miniszterelnökkel tanácskozott volna. Ez a mai nap eseménye. A két miniszterelnök ez idő alatt semleges területen, a Burg kihallgatási termében az új magyar zászlós ur esküváltétele alkalmával találkozott ugyan, de a szakítás után elváltak egymástól a nélkül, hogy csak egy szíves istenhözszódot mondtak volna.

Szell Kálmán miniszterelnök ma délután megjelent 6 felségénél és a magánkihallgatás szokatlanul sokáig tartott. Beszéli, hogy a magyar miniszterelnök több mint másfél óra hosszat volt a királynál. Szell a parlamenti kapuzárás és 6 felségének *Ischbe* való elutazása előtt minden valószínűség szerint az összes folyó ügyekről jelentést tett. Nyilvánvaló, hogy elő kellett készítenie a *kvótának* további egy évre való megállapításáról szóló királyi kéziratot is. Talán néhány törvényjavaslata vonatkozólag előzetes jóváhagyást is kellett kikérnie, de annyi bizonyos, hogy az audienca idejének legnagyobb részét a *gazdasági kiegyezés* függőben levő ügyeiről szóló előterjesztés töltötte ki, mert tegnapelőtt *Koerber* kihallgatásának nem volt egyéb

más. O a lehetetlenre játszik. Valami csodálatos lelki őszönnel kutatja ki, hogy melyik ló indul minden esély nélkül, legjobban szereti, ha patája van, vagy egy kicsit sántít s azt megfogadja. Valami különös kejjel nézi, hogy érkezik be párlógoltja utolsóinak s mikor kérdezik tőle, hogy hát melyiket fogadta meg, mosolygó melankoliával feleli:

— Hát melyiket! A legutolsó, édes öregem! Akadályversenyek előtt tőrden állva könnyörshetnének neki a lovasok és a lovak, hogy koronáit ne bizza rájuk, mert örülhet még az a jockey, aki egy egyszerű kulcsontöréssel szabadulhat meg a versenyből, ha Péter bizalmát élvezte a totalizátornál s hány remek telivért kellett tőbe löni, bizonyára csak azért, mert Péter lefogadta.

Nemely lovat esztendőnkön át kitartóan és makaesul üldözött, hogy egyszer majd csak visszafizeti a mult minden vesztéségét. Különös kegyeltjei közé tartozik Eitel Prokop.

Emlékezünk még mindnyájan. Borongós ősz nap volt, mikor Eitel Prokop először megjelent a startnál. Péter szemé démonikusán villámlott. — Fiúk!... Mit szóltok Eitel Prokophoz? .. Vad kacagás volt a telet.

— Eitel Prokop!... kacagott a nagy tribün, a korlát, a megsárgult fű, a távoli Zugló, az ég, a föld... Eitel Prokop!... Hogy kerül ez a név ehhez a lóhoz s hogy kerül ez a ló ehhez a névhez... Eitel Prokopot kikacagták.

De Péter azért mégis megfogadta. De a kétéves hű maradt Péter tradícióhoz s lehetetlenül utolsóinak érkezett be.

— Bestia!... Megetted öt forintomat! — így nyugtázta barátunk Eitel Prokop első futását.

De nagyon téved, aki azt hiszi, hogy másnap nem fogadta meg újra, hogy nem tett rá öt forintot huszonötzör s a korhelyek tanjánál meg ma is emlékeztetben van a kis családi ünnepély, melyet Eitel Prokop huszonötödiki, jubileumi veresége alkalmából rendeztek Péter tiszteletére.

Eitel Prokopon már egy kis vagyon uszott

tárgya, mint a kiegyezés állásáról való jelentés. A kérdés most az, vajon hozott-e döntő fordulatot a mai kihallgatás és hogy történt-e a legkritikusabb kérdésekre nézve valamelyes lépés előre. Beszéli, hogy a király ismételt az a kívánságát fejezte ki, hogy méltányos kiegyezés jöjjön létre és az ellentétek elsimittassanak mind a két részen.

Tegadhatalan, hogy e remények az utolsó napokban nagyon alábbállottak, mert Magyarországon Koerber legutóbbi beszédét a magyar kormány ellen való hadüzenet gyanánt fogták fel. Ezek a magyar részről kiindult kommentárok adtak okot arra, hogy a sajtóban hire fusson Szell Kálmán küszöbön álló lemondásának. De ha ma még alaptalanok is a lemondásról szóló híresztelések, mindenesetre jellemzők a helyzetre. Szó volt ugyanis ama közleményekben arról, hogy Szell Kálmán, aki a magyar felfogás szerint a kiegyezés kérdésében legutóbb Budapesten tartott tárgyalások alkalmával a kiegyezés egész komplexumának minden egyes tételére nézve megvonta a legszélsőbb demarkációs vonalat, további engedelményeket nem tehet és abban az esetben, ha a másik részről mégis követelnének ilyeneket, kénytelen volna beadni lemondását.

Nem kell azonban azt hinni, hogy már idáig fejlődtek a dolgok, de mindenesetre gondolkodóba ejt mindenkit, hogy a két miniszterelnöknek az udvarias üdvözlésen túl nem volt semmi mondanivalója egymáshoz.

Szell Kálmán miniszterelnök este elutazott Bécsből, hogy holnap délelőtt jelen legyen a képviselőház ülésén. Az természetes, hogy ilyen körülmények között nem hosszabbíthatta meg bécsi tartózkodását. Nagy kérdés e pillanatban, hogy mikor és hol fogják folytatni a tárgyalásokat. Annyi bizonyos, hogy a monarchiának gazdasági és politikai érdekei sürögés követelik a kiegyezést zűrvárból való kibontakozást és hogy a meggyőzés időpontja beláthatatlan.

Közöltetük a N. W. T. jelentését, mint a bécsi hangulat egyik szimptomáját. Megjegyzésünk reá csak annyi, hogy ami benne nem hasból való beszéd, az a Koerber szá-a-ize szerint való tendencia. Az egésznek pedig semmi hitelessége sincsen.

A képviselőház bizottságaiból.

Budapest, június 9.

A képviselőháznak ma két bizottsága tartott ülést. A pénzügyi bizottság letárgyalta az új műegyetem építési költségeiről és a gazdasági munkáspénztárról szóló törvényjavaslatokat. A véderő-bizottság a népfelkelésnek ismétlé-fegyverekkel való ellátásáról szóló javaslatához járult hozzá. A bizottsági ülésekről a következő tudósításunk szól:

el, mikor a nemes paripa újból megjelent a gyepen. Hajh! micsoda idő volt! Nem esett, de zugott, zuhogott az eső. Tengerek és tavak képződtek a pálya belsején, a közlekedést deszkajárdákon tartották fenn és csak a legvadabb lövés-enyemberek mertek odakünn megjelenni.

— Péter! — hallatszott a tribün egyik sarkáról... Szalad Eitel Prokop!
— Süsd meg, öregem! — felelte Péter, aki hűtelen lett önmagához!... Gaz bestia! — ígygen kezdett el egy monológot. Huszonötzör, huszonhatször, talán huszonhatször fogadtalak meg. Amit csak egy lovon veszteni lehet, rajtad mindazt elvesztettem: Elvesztettem vagyonomat, elvesztettem ifjúságomat, elvesztettem hitemet a jövőben... Eitel Prokop! — ezennel ki- és megtagadlak. Mi ketten többé nem ösmerjük egymást...

És egy másik lovat fogadott meg. De azért lelkeiben valami szomorú örösség msrad, mint annak, aki elszakad kedvesétől, vagy pedig akit legjobban barátja esal meg. Szinte zokogott a szíve, de Péter az erős elhatározások embere volt, kemény, mint a szikla és szilárd, mint a vas.

A telivérke elindultak. Látni semmit sem lehetett. Csatukosak voltak a lovak, a dresszettek mind egyzsinőre festette a sár, csak éppen annyi volt bizonyos, hogy egy állat öt hosszzal vezet... Szusszemű emberek azt is észrevették, hogy lovasának ruhája piros-fehér szegélyes...

— Eitel Prokop! Eitel Prokop!... tört ki egy szomorú, végtelenül fájdalmas hang.

Péter állismerte Eitel Prokopot. Elsőnek jött be. Kvótájának emléke hosszú esztendőnkig fog élni a turt hazájában. Mikor pedig visszavezeték a mázslóhoz, Péter elborult szemmel nézett végig a sáros, luskos, vilhvert pályán; lelke ekeseredéssel és lemondással telet meg, ugy sóhajtott a levegőbe:

— Eitel Prokop! Te vagy az én élettörténetem...

(Az új műegyetem.)

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délben üzenkét órakor Falk Miksa elnöklésével ülést tartott. A kormány részéről az ülésen jelen voltak: Lukács, Darányi, Wlassics és Láng miniszterek, Zeilmszky, Kiss Pál, Graunzstein és gróf Wickenburg államtitkárok, Bartók és Tóth Lajos miniszteri osztálytanácsosok ezenkívül mint behívott szakértők Könyig Gyula miniszteri tanácsos egyetemi tanár és Ozigler Győző műépítész szerepeltek. A bizottság először az új műegyetem építési költségeiről szóló javaslatokat vette tárgyalás alá.

Kammerer Ernő előadó ismertette a javaslatokat. Kiterjeszkedett ugy az ügy előzményeire, mint a bizottságban bemutatott tervek ismertetésére is. Az előadó kifejezte a reményét, hogy az építés 1911 előtt befejeződjön.

Szederkényi Nándor bizalmatlansággal viseltetik középítésünk iránt s telelős ellenőrzést kíván és a Lágymányost e mellett nem tartja alkalmas helynek az építésre. Ugy véli, hogy pótlóitára is kerülhet a sor. A javaslatot nem fogadja el.

Berzevicsy Albert őszinte örömmel üdvözlö a javaslatot, időképén azért, hogy az építés már a jövő évben megindul. Szeretné azonban hogy az építés befejezését is gyorsítsák. A tervező műépítő irant teljes bizalma van. Kérdi, hogy hány hallgató részére építik az új műegyetemet. A második műegyetem létesítését sem lehet sokáig elodázni. A mostani technikai épületek is tanügyi célokra tartandók fönn, esetleg a *Sevad Lucem* is részt kérhet belőlük.

Hieronymi Károly osztrák Berzevicsy nézetében ellenben nem érti Szederkényi bizalmatlanságát. Az új országház nagyon sikerült épület az eskütérihidről pedig a aptalan gyanusításokat hallunk olyton, holott a tapasztalt hibák tökéletesen rendezhetőek és csupán az első építkezésnél a megtakarítani óhajtott összeget kell most utólag belepótlítani. Építkezéseinkkel szemben teljesen indokolatlan a bizalmatlanság.

Miklós Ödön óhajtaná, hogy gyorsabban építsék az új műegyetemet. Az ország szomorú pénzügyi helyzetét tekintve, a 10 millió maximumunk tartja. Inkább a hallgatók számát csökkentenék.

Szerb György a javaslat betervezésében a pénzügyi bizottság ez idén kifejezett kívánságának teljesítését látja. A Lágymányost igen alkalmas helynek tartja és szintén rövidebb építkezési időt kíván.

Justh Gyula helyesli a javaslat intézkedéseit, különösen a hely megválasztása tekintetében azonban az előterjesztés adatokból nem tudja megítélni a pénzügyi számítás helyességét. Ebből bizalmi kérdést oszmani nem lehet. Az építkezés nyilvános pályázatot kellene kihirdetni. Igen zűléstelennek találja a tudományegyetem disztermet, melyet jó lesz meg nem mutatni az idegeneknek.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter közszóletet mond a javaslat iránt tanusított jóindulatról. Ő is igyekezni fog az építést gyors befejezéshez juttatni, amennyire azt a pénzügyi helyzet meg fogja engedni. Szederkényinek a magyar építéskarral szemben hozgatott bizalmatlansága nincs megokolva s a tervező műépítész teljes bizalmat érdemel. A lágymányosi telek mellett már a törvényhozás is állást foglalt és az tényleg közel van a város közepéhez. A kémiat csoport átköltözökhethet, mihelyt az első épület készen lesz. A telekvásárlásokról jelentést fog tenni. Az építkezés 2000 hallgató számára készül és esetleg 2500-ig lefejleszthető. A műegyetem mai épületeit igyekezni fog tudományos és tanügyi célokra megtartani. A tervben középület választott a blokk- és pavilon-rendszerek között. Két év múlva a kémiat épület elkészül. A telek a kisajátítások folytán 1 millió 600 000 koronába kerül.

Justh Gyula halasztó indítványt adott be, melyben az adatok betervezéséről a tárgyalás elhalasztását kívánja. Wlassics miniszternek és Kammerer előadónak felvilágosításai után a bizottság az indítványt elvetette és a javaslatot elfogadta. A részleteknél a bizottság kimondta, hogy minden egyes építkezés elkészítélével a miniszter jelentést terjeszt be.

Az ülés második tárgya a *gazdasági munkálességély-pénztárnak* továbbfejlesztéséről szóló javaslat volt de Láng Lajos miniszter kérésére előbb a két helyterdekű vasut javaslatot tárgyalták.

A *Budapest-estergom-füzitől* vasuti részvénytársaság engedélykératainak egyesítéséről szóló javaslatot, melyet Csöörghö Gyula előadó ismertett és Dobiecsky Sándor a közlekedési bizottság nevében is ellagadásra ajánlott, változatlanul elfogadák.

A *háromezösvárhely-makói* vasutról szóló előterjesztésnél Hieronymi Károly kifogásokat tett a vasut finanszírozási módja ellen, mert az állam az építési költségeknek 55 százalékát adia, holott a magánosok csak igen kis mértékben járulnak hozzá, 220,000 korona híján az összes költségeket közpénzekekből fedezik. Így helyterdekű vasutat építeni nem szabad. A meggyéknek nem engedhető meg, hogy midőn utajik nincsenek kiépítve, akkor utalajpukból helyterdekű vasutakat építsenek. Ez a mód megengedhetetlen s a törvény kiajtására vezet. Kéri az új vicnális törvény előterjesztését s a „kis vasutak” építésének előmozdítását.

Báró Dániel Ernő nem osztja ezeket az aggodalmakat és nagy haladást lát a javastaban. Hieronymi fenntartja álláspontját, melyet Neményi Ambrus is nagyjaban magávéva tesz, kérésén a „kisvasutak”-ról szóló törvényjavaslat előterjesztését.

Láng Lajos miniszter védi a javaslatot s utal arra, hogy az építési költségek 45 százalékát törvényhatóságok és községek adják. Az elvi kérdésekre akkor fog kiterjeszkedni, mikor az új vicnális vasuti javaslat elkészült és lehetséges, hogy a kérdésnek egy

részt rövidebb idő alatt terjesztheti be. A Maros-hid magassága a földmivélsügyi miniszterrel egyértelműleg állapított meg.

Hieronymi kijelenti, hogy elhibáztak tartja a hid építését, mert akadályozni fogja a hajózást.

A bizottság ezen szempontokat jelentésében ki fogja domborítani.

Láng miniszter újabb fölszólalása és **Justh** Gyula hozzászólása után a javaslatot elfogadták.

(A gazdasági munkáspénztár.)

A bizottság délután öt órakor folytatta ülését. A gazdasági munkáspénztár továbbképzéséről szóló javaslatot **Papp Géza** ajánlotta elfogadásra. Az előadó a javaslatban szociálpolitikai törvényhozásunknak szerencsés kiegészítését látja és kiemelné utjait, azokat egészségeseknek tartja. Meltányolja a javaslat céljait és emberbaráti törekvését.

Justh Ferenc a földmivélsügyi bizottság nevében a előtá a javaslatot és bemutatta a földmivélsügyi bizottság módosításait.

Justh Gyula elismerését fejezi ki a javaslat benyújtásáért, az eszközöket azonban csekélyeknek tartja és kiigazolja, hogy a betegségyezés hiányzik a javaslatból. A munkaadók néve kötelezővé akarja tenni munkásainak biztosítását s 500.000 korona államségélyt öhat, ami körülbelül kamatja volna az új ágyukra megszavazott millióknak.

Neményi Ambrus üdvözi a javaslatot, magáévá teszi **Justh** Gyula humanisztikus fellegását és egyuttal védi a reformot, mely határozott javulást fog hozni. Kivánna, hogy a tagsági jog időközi megszűnése esetén az automatikus biztosítás hozatnék be. A lakásügy rendezését sürgeti, nevezetesen a mezőgazdasági munkásoknak jobb lakással való ellátása tekintetében óhajtja a törvényhozás közbevetését.

Hegedűs Loránt azért tartja szerencsésnek a javaslatot mert a hazai viszonyok helyes megfigyelésén nyugszik s a legújabb külföldi törvényozással összevetve is megállja a helyét. Főveti azt a kérdést, hogy nem kellene-e az ötszörösnél nagyobb biztosítás megengedését bizonyos adomaximumhoz kölni. A vesélyes erdei munkával foglalkozóknál a vállalkozók költségét kötelező biztosítás kiávanna behozni, valamint megelőzését szeretné a beállható visszaéléseknek melyek esetleg az u. n. „temető-biztosítás“ csatlásaira vezethetnek.

Szelekyai Nándor szerint elégtelen ez a javaslat mikor maris akkora a kivándorlás. A kötelező biztosítás mellett van.

Daranyi Ignác földmivélségi miniszter utal arra, hogy a javaslatnak minden rendelkezésre haladást jelent a munkások sorsa tekintetében s jó hatása nem is maradt el. A Neményi által felhozottakra kijelenti, hogy a munkáspénztár méltányosan igyekszik a befizetések emaradása esetén is eljárni. Hegedűsnek az erdei munkások tekintetében tett indítványát figyelembe fogja venni, a kifizetés gyorsítására tett módosítását elfogadja. A birtokok által tett befizetések néve kimutattja a javaslat előnyeit s humánus reformjait. A kötelező biztosítás kérdése a mi konkrét viszonyaink szempontjából itélendő meg, a kezdet azonban a javaslatban is benne van. A betegségyezés dolgában is javul a helyzet a külön községi segélyalapok által. A fevetett kérdésekkel a miniszter ezután is kíván foglalkozni és rajta lesz, hogy azok megoldást nyerjenek. Ami a család- és munkásokakozat illeti, az állami birtokok építetnek ityenekek, munkásházak létesítésére segélyt és terveket adtak. Kijelenti a miniszter, hogy esetleg törvényhozásilag is lehet alkalmas időben a munkásokakozat ügyével foglalkozni. A munkástelepek létesítésére gondja van.

A bizottság ezután a javaslatot általánosságban magáévá tette s

Falk Miksa elnök kimondja, hogy a törvényjavaslatot általánosságban elfogadták. Egyuttal azt tartja, hogy a bizottság inencióit tolmácsolja, midőn felkéri az előadót, hogy a Ház elé terjesztendő jelentésben adjon kifejezést annak a meleg elismerésnek is melylyel a földmivélségi miniszternek a munkások érdekében kifejtett tevékenységé minden oldalról találkozt.

Justh Gyula a kötelező biztosításra és a nagyobb állami segélyre vonatkozó indítványait megökölta **Daranyi** miniszter kijelentette, hogy a kötelező biztosítás kérdésével foglalkozik ugyan, ce a végleges megoldásról határozott nyilatkozatot most nem tehet, a betegségyezés kérdésénél keresi a gyakorlati megoldást.

A részleteket a bizottság az előadó, **Justh** Gyula, **Justh** Ferenc és **Hegedűs** Loránt módosításaival fogadta el.

(Az ismétlő-eggyerek.)

A képviselőház véderő-bizottsága ma délután 5 órakor báró **Podmaniczky** Frigyes elnökelele alatt ülést tartott, melyben a népkelésnek imétlő-eggyerekkel való ellátásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A kormány részéről az ülésben báró **Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter és **Gromon** Dezső államtitkár vettek részt.

Münich Aurél előadó katonai szempontból ismerteti a törvényjavaslatot és hangsulyozza, hogy a népkelés első osztályát ismétlő-eggyerekkel ellátni annál szükségesebb, mivel egy esetleges mozgósítás esetén a népkelés első osztályának egy része a közös hadseregbe beosztható.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter bizalmas közléseket tesz a népkelés első osztályának mozgósítás esetén való felhasználásáról. A javaslatot illeg azzal ökölja meg, hogy a népkelés első osztályába javarészt családos emberek tartoznak s inhumánus eljárás volna, ha ezeket selejtesebb eggyerekkel látnák el ugyanazon hadi kockázat mellett,

Hangsulyozza, hogy a munició különbözösége leirhatatlan zavart öközna. Az új felgyverés mellett fontos érv továbbá, hogy a népkelés első osztályának valamennyi éviolyama az ismétlő-puskák kezelésére képezetett ki és éppen ezért mozgósítás esetén igen kelemetlen helyzet állana elő ha Werndl-puskát kapnának mozgósítás esetén, mivel ce a legyver nemcsak kisebb értékű, hanem előtűk teljesen ismeretlen is volna.

Gróf Wilczek Frigyes belátja a javaslat szükségességét és ezért megszavazza. Aggályja van azonban az iránt, vajjon helyes-e a felgyverzés költségeire a pénztári készleteket felhasználni. Kérdi továbbá vajjon a fegyverek hány év alatt készülnek el és mily részleteket teljesíti a kormány a fizetést. **Báró Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter azt a fegyvereket szállítani és a kormány a fizetést két részletben teljesíti.

Pichler Győző már pártállásánál fogva sem szavazza meg a javaslatot, mely öt millió új terhet ró az adófizetőkre. Jobban tenné a miniszter, ha tüzés-séggel látná el a magyar honvédséget. Helytelennek tartja, hogy a fegyverek költségeit a pénztári készletekből akarja a kormány fedezni. A javaslatot nem járul hozzá.

Vészi József utal arra, hogy a pénztári készleteket nem kell ezuntal felhalmozni, mert azok már megvannak. Franciaország példáján mi nem indulhatunk, mert ott minden parasztnak van megkötött tartaléka, mely nálunk még sajnos a deficitös költségvetések ököza sebek. A francia politika egoisztikus, mert a terheket a jövőre hárítja. Mi szegényebbek vagyunk és a szűk esztendőkre is kell gondólni. Eppen ezért jól tesszük, ha a mai szükségleteket a mai feleslegből fedezzük. Beaconsfieldre kár volt Pichlernek hivatkozni, mert annak a szemrehányása csak ellenéki gánoskodás volt. Kormányra jutván ugyanis ő is halmozta a feleslegeket. A honvédségnél is van tüzéség mozgósítás esetén s egy szál ágyuval sincs kevesebb a mozgósított honvédsapaoknál, mint a közös hadseregélt.

Hangsulyozza, hogy a népkelésnek nem az a rendeltetése, hogy akkor álljon tapra, amikor a közös hadsereg és a honvédség már évirzett, hanem az, hogy ezeket kellő időben támogassa. A javaslatot elfogadja, csupán azt kérdi a miniszterlőt történt-e gondoskodás arról, hogy a népkelés leirhabázása kizárólag a magyar ipar igénybevetelével történjék.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter pénzügyi szempontból utal arra, hogy vagy kölcsön utján vagy a pénztári készletekből kell leedezni a felgyverzés kiadásait. A kölcsöntől a kormány eltekintett, mert az a nézete, hogy a kama kibózott pénz volna. Katonai szempontból csalákok az ököhöz, amiket **Vészi** József emondott. A jövő háborúról nem szabad úgy eképzeln, hogy előbb megpróbálkozunk a közös hadsereggel azután a honvédséggel, végül a népkeléssel. Ha így eszelekednénk, alapos verést kama minden kategória, (Derütség), holott egyöntúti eljárással, az erök helyes koncentráásával kiállításunk lehet a sikerre. A törvény a népkelés alkalmazásáról csak azt mondja, hogy azt az ország határain kívül csak az országgyűlés jóváhagyásával szabad használni. Mindenesetre baszatosabb, ha az ország területi épségét külföldi csapatoknak védhetük, mintha erre idebaza lennék kényszerítve. Igazat az **Vészinek** azokra néve, amit a tüzéségről emondott és hozzáté, hogy a honvédséghez beosztandó tüzéség nem lesz ugyan honvédtüzéség, de magyar igenis lesz, mert kizárólag magyarországi legénysegtől alakított tüzésőlyalokt ögnak a honvédséghez utalni. A honvédtüzéség megteremtése leküzdhetetlen akadályokba ütközik. A honvédség szolgálati ideje ugyanis két év, holott a tüzéség kiképzése három évnél rövidebb idő alatt el nem érhető. Vajjon Pichler beleegyezne-e abba, hogy a honvédség szolgálati idejét leemeljük? A honvédségnek tehát mozgósítás esetén lesznek ágyui, a különbözök csak az, hogy a tüzéség költségeit csupán a kvóta arányában fedezzük, amit még **Pichler** sem fog hátránynak mincsíteni. **Vészi** kérdése azt válaszolja, hogy a legyvertől kezdve a bakanosig az egész legyvert és ruházat kizárólag magyar ipar produktuma a honvédségnél. (Élénk helyeslés).

Pichler Győző bejelenti, hogy ezen törvényjavaslat kapcsán határozati javaslatot fog benyújtani a kikötés és a vasraverés eltörésére. Azonkívül interpellálni fog a magyar ipar érdekében, mert az első honvédkerület szóló értesülése szerint a börtönmunkát kiterjesztette a konfekció-iparra, ami által 2000 munkás veszíti kenyerét.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter kijelenti, hogy ennek az ügynek utána jár és a szükséghez képest fog intézkedni.

Gromon Dezső államtitkár utal arra, hogy ezt az esetet tenntartással kell jogadni, mert a honvédség loháinak létszáma igen csekély. Egy évnél hosszabb büntetést ugyanis már polgári fogházban ölnék le.

Bolgár Ferenc szintén képtelenségnek tartaná, hogy mozgósítás esetén kétélle fegyver és munició volna. A kérdés különben is megelőző törvények által már elvben eldöntetett, most csak az akció befejezéséről van szó. Kérdi, vajjon szívére venné-e **Pichler**, hogy családok emberek kezébe rosszabb legyvert adjon, mint az ugyanolyan kockázattal hadban álló legényeknek?

Münich Aurél **Pichler** Győzőnek azon kijelentésére tér vissza mely szerint a honvédségnek esetleg a közös hadsereggel szemben is kívánatos volna a tüzéség. Ez nyilván csak lapszus lehetett, mert hiszen a közös hadsereg is a mi haderünk, abban is a mi flánk szolgálatnak.

A bizottság a javaslatot ezuntal ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadja, mire az ülést az elnök bezártá.

Az osztrák delegáció.

Budapest, június 9.

Az osztrák delegáció mai ülésén a tengerészeti költségvetést tárgyalta és azt néhány jelentéktelen felszólalás és a tengerészeti vezetőjének, **Spain** tenger-nagynak felvilágosításai után végleg el is fogadja. Az ülés elején báró **Krieghammer** válaszolt egy hozzá intézett interpellációra.

Ezzel a delegáció munkaanyagát teljesen befejezte és miután az elnökségnek az ülések vezetőségét köszönetet szavaztak, az ülés befejeződött.

Az ülésről a következő tudósításunk számol be:

Elnök: Dr. Baernreither József.

A közös kormány részéről jelen vannak: **Báró Krieghammer** Ödön hadügyminiszter, báró **Spain**, a tengerészeti osztály vezetője.

(Napirend előtt.)

Báró Krieghammer Ödön hadügyminiszter Stein delegátus és társai interpellációjára válaszol. A miniszternek nincs tudomása róla, hogy **Martini** ezredes megtöltötte a katonáknak, hogy a katonai lövölde kintinában vásároljanak s ilyenképpen pressiót gyakorolt az egesei kereskedőkre. Mindazonáltal megvizsgálja a dolgot és megteszi a szükséges intézkedéseket.

Dr. Sylvester arra kéri az elnököt, hogy a gyorsított jegyzetek egyesített és öcszerű kiadásáról intézkedjék.

Elnök ily értelemben javaslatot fog tenni az osztrák kormányra.

(A haditengerészeti költségvetés.)

Pergelt előadó elfogadásra ajánlja az albizottság jelentését.

Kaftan azt tartja, hogy a monarchiának nincsenek gyarmathódító tervei, de baszlatan is volnának cgyene tengerészetével. Haditengerészetünk a nagy hatalmak haditengerészeti között a leggyengébb, noha a beletetés aránylag nem a legkisebb. Sőt fejlődés tekintetében sem tud haditengerészetünk lépést tartani a többi nagyhatalommal. Így állunk kereskedelmi tengerészetünkkel is. Csodálkozását fejezi ki a fölött, hogy a Szigetvár nevű torpedóhajó már rég a tengeren jár, holott építése a költségvetés szerint még befejező sincs. Kiigazolja azt is, hogy hajóinkon nem belföldi, hanem angol köszenet használnak. A tengerészeti osztály vezetője tavaly megígérte, hogy a tengerészisztek helyzetét szolgálati pótlékkal javítani fogja. Ugyancsak megígérte, hogy részletes kimutatást fog előterjeszteni a kínai háború költségeiről, ezeknek ledzési iorrásairól. Magyar részről minden évben határozat utján megstíretik a magyar ipar támogatását. Ugyanezt kellene tenni osztrák részről is. Részletes kimutatást kér a felől, hogy a hajók építésénél szükséges anyagot honnan szerzik be, esetleg nem volna-e a monarchia területén beszerezhető? Kéri a tengerészeti osztály vezetőjét, hogy tegye a horvát nyelv tudását kötelezővé a tengerészeti tisztikarban. Olaszul és magyarul tanítanak a tengerészeti akadémiában; tekintve a horvát legénység túlnyomó számát, méltányos volna a horvát nyelv kötelező tanítása is. Kéri azt is, hogy a legközelebbi hadihajót cseh névre kereszteljék. Végül a tengerészeti káplának helyzetének javítására hívja fel a tengerészeti vezetőség figyelmét. A költségvetést nem fogadja el.

Vukovics azt tartja, hogy tengerészetünk csak a partvidék védelmére van hivatva. Ezután a kínai háborúra tér át és sajnálja, hogy a monarchia hazatérő legénysége nem részesült oly kedvező fogadtásban, mint a többi nemzeteké otthon. Hosszasan foglalkozik a hadügyminiszter tegnapi beszédével.

Elnök figyelemzeti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

Vukovics folytatja a polémiát.

Elnök szigoruan felszólítja a szónokot, hogy ne polemizáljon a hadügyminiszterrel, hanem maradjon a tárgynál.

Vukovics elfogadja a költségvetést.

Báró Vassilko örömmel konstatalja, hogy mindkét delegáció ülésén a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak haditengerészetünkről. **Vukovics** delegátus azt mondta, hogy a Kínából visszatérő tengerészeket nem részesítették kellő ünneplésben. Az uralkodó és a két törvényhozás dícsérete után minden más elismerés és ünneplés felesleges. Ezzel nem akarja tengerészetünket kicsinyelni, mert az osztrák és magyar haditengerészet ezuntal is méltó maradt dícsőséges múltjához és tradícióhoz.

Kindermann: A haditengerészet vezetőjének kötelessége volna, hogy az osztrák ipart a tengerészetnél előnyben részesítse és teljes mértékben támogassa. Hosszasan szól az önkéntesi szolgálatról, mely a tengerészetnél nagyon rossz és sokkal kedvezőtlenebb, mint a hadseregnél, mert az önkéntesek nem nyerhetnek tisztángrót. Ha egy esztendő alatt nem lehet elsajátítani annyi tudást, amennyire a tengerészetnek szüksége van s emélfogva az önkéntesi kedvezménynek nem adhatók meg az önkéntesi intézmény is felesleges. A költségvetést elfogadja.

Conot bes-éde elején a hadügyminiszter tegnapi beszédével foglalkozik.

Elnök figyelemzeti a szónokot, hogy elter a tárgytól.

Conot: Tudatában van annak, hogy a haditengerészetnek nagy hivatása van s e hivatását teljesíti is, ezért röviden kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja.

Dobernigg elismerését fejezi ki a tengerészeti vezetősége iránt s a költségvetést elfogadja.

Báró Spaun, a tengerészeti osztály vezetője: Az önkéntesek helyzetét a haditengerészetnél a véderőirány szabályozta ezt tehát a haditengerészet vezetője nem változtathatja meg. A dolog különben sem olyan veszedelmes, mint mondják, erre vall legalább, hogy, míg tavaly 83 önkéntes szolgát a tengerészetnél, az idén 48-cal szaporodott az önkéntesek száma. Ily nagy létszám mellett az ifjak kelő gyakorlati és elméleti kiképzése nagy nehézségekkel jár. Különös gondot fordít a tengerészeti vezetősége a tengerészeti akadémiára, amelynek ügyét Kindermann delegátus vette szívére. Kátfan delegátus a gyarmatpolitikáról szól, de e térre a tengerészeti osztály vezetője nem követheti őt, mert politikai dolgokba nem avatkozik.

Ami a tengerészetnél szükséges anyag beszerzését illeti, a tengerészeti osztály vezetője határozottan kijelentheti, hogy mindig a legjobb és aránylag legolcsóbb anyagot vásárolják. Több delegátus kérdésére azt válaszolja, hogy a tengerészetnél a legolcsóbb és leghasználhatóbb kőszénat használják. A tengerészeti vezetősége új anyagszerzések építéséről gondoskodott s céljait tüzte ki, hogy a hajóépítő-műhelyeket tökéletesítse s ilyenformán lehetővé tegye, hogy a hajóépítésnél az idegen munkaeőri nélkülözhető legyen. A torpedónaszádok illetőleg kijelenti, hogy náunk is olyan rendszerű torpedókat használunk, mint Franciaországban és Németországban. A tengerészeti tisztikar helyzete az utóbbi időben öröndeslen javult. Az önkéntesekkel szemben a bánásmód katonás és szigorú ugyan, de azért humánus és az intelligens embereknek megfelelő. Az egyvétes önkéntesek államköltségen teljesítik a szolgálatot és innen támadt egy-két fiatal ember panasza. Kéri a költségvetés elfogadását. (Zajos helyeslés.)

Plener, az osztrák főszámvevőszék elnöke szögletes részletes felvilágosításokkal.

Pergelt előadó reflektál a vita során elmondottakra. Természetesen találja, hogy többen az osztrák ipar hathatósabb támogatását óhajtották a haditengerészet vezetésére részéről, de ugyanezt sürgetik magyar részről is. A haditengerészet vezetőjének kötelessége pedig, hogy mind a két követéssel a méltányosság határain belül számoljon. Végül utal arra, hogy külföldi szakértőkörök igen jó véleményvel itéltek az osztrák-magyar haditengerészet felől, tehát az erre vonatkozó támadások nem jogosultak. Végül indítványozza, hogy báró Spaun Armin tengerengagnak, a haditengerészet osztályvezetőjének, bizalmat és elismerést szavazzanak. (Zajos helyeslés és taps.)

A költségvetést általánosságban és részleteiben elfogadják.

Elnök az ülést felüggeszti.

Szünet után az elnök konstataálja, hogy az osztrák bizottság határozatait megegyeznek a magyar bizottság határozataival.

Ezután a költségvetést harmadik olvasásban véglegesen elfogadják.

Gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter őfelsége köszönetét fejezi ki a delegációnak működéséről.

Baarnreither József elnök záróbeszédében viszszapillantást vet a delegáció ez ideig múltvi működésére. Megemlíti a nehéz feladatokról, melyeket a delegációnak az idén el kellett végezni és konstataálja, hogy a tanácskozások rendje sokkal nyugodtabb és higgadtabb volt, mint azelőtt. Beszédét így fejezi be.

— Tanácskozásunk azon érzések nyilvánításával fejeződik be, melyekkel megkedveltük, az pedig a hála és szeretet érzése őfelsége iránt. Ezért felhívom a delegáció tagjait, hogy velem együtt háromszor állítsék az uralkodót. (Élénk éljenzés.)

Gróf Schönborn az elnökségnek kifejezte köszönetét a tanácskozás tapintatos vezetésért. S ezzel az ülést hevéződött.

KÜLFÖLD.

Az új francia kormány. Az új francia miniszterek tegnap léptek be hivatalukba s ma **Combes** elnöklettel arról a nyilatkozatokról tanácskoztak, amelyet az új kormány holnap a képviselőházban és a szenátusban fel fog olvasni. E nyilatkozat felolvasása után megkezdődik **Lauré** nacionalista képviselő interpellációjának tárgyalása a kormány általános politikájáról.

Combes miniszterelnök ma délelőtt a belügy-minisztériumba ment, ahol **Waldeck-Rousseau** bemutatá neki az egyes osztályok vezetőit. **Waldeck-Rousseau** felelőségével szerdán néhány hétre elutazik.

A radikális és a szocialista lapok örömeiket fejezik ki a felől, hogy a **Combes**-kabinet olyan gyorsan alakult meg. A radikális lapok azt hiszik, hogy a republikánus többség nem fog lemondani a republikánus minisztérium támogatásáról. A szocialista lapok azt írják, hogy a szocialisták előbb meg fogják várni az új minisztérium tetteit és csak azután fognak róla ítéletet mondani, de nem fogják megvonni támogatásukat demokrata reformoktól. A **Figaro** és a **Sécle** különösen annak örül, hogy **Rouvier** is tagja az új kabinetnek, mert pénzügyi kérdésekben való tekintélyével sok jót fog tehetni és sok bajt fog elhárítani. A nacionalista és a konzervatív lapok azt mondják, hogy a „harc minisztériuma”, amely antiklerikális és gyarmatellenes lesz, nem lesz hosszú életű, mert Franciaország nem ilyen minisztériumot vár.

A délafrikai béke. Csendben és rendben folyik a boerok fegyverletétele. Eddig összesen 4342 fegyvert adtak át az angoloknak. A boer vezérek mindent elkövetnek az új gyarmat pacifikálására. **Schalk-Burgher** és **Botha** felhívást intéztek a boerokhoz, amely így hangzik:

Nyílt levél valamennyi tiszthez, hivatalnokhoz és burgherhez, akik a mai napig híven teljesítették kötelességüket a haza és a nép iránt.

Bajtársak! Testvérek! Honfitársak! Szívöböl köszönjük hősiességüket és oly sok mindennek a feláldozását, ami nektek drága és kedves. Szívöböl köszönjük engedelmességüket és hű kötelességtudásukat mindenben, ami az afrikander-népek becsületére és dicsőségére válik. Azt tanácsoljuk mindnyájatoknak, nyugodjatok bele a békébe, viseljétek magatokat nyugodtan és békésen és tanúsítsatok engedelmességet és tiszteletet az új kormány iránt. A két állam képviselőiből bizottságot fognak alakítani pénz stb. e 5-teremtésére az özvegyek és árvák számára, akiknek férjök és atyjok a szabadságért és jogért vívott harcban elvesztette életét és történetünkben örökké élni fog. Legbelsőbb részvétünket fejezzük ki azoknak, akiknek férjök és kéréjük Istent, ad on nekik erőt a kereszt viselésére. Híveseinknek és gyermekeinknek is k akarjuk tejezni köszönetünket, amiért oly bátran hoztak áldozatot és viselték a sanyarúságokat. Most, hogy a béke meg van kötve, ha nem az a béke is, amelyre áhítottunk, maradjuk ott, ahova Isten bennünket rendelt. Jó lélekkel kijelenthetjük, hogy a nép harmadik évén át úgy harcolt, ahogy a történelem eddig aligha látta. Nyujtsunk most egymásnak kezét egy másik nagy harcra, amely előttünk van: a nép szellemi és társadalmi jólétéért való harcra. Mondjunk le minden keserű érzésről, feledjünk és boesássunk meg, hogy a mely sebek meggyógyuljanak.

Pretóriában a békekötés öröme ma hálaadó istentisztelet volt, amelyen **Kitchener** tábornok, továbbá 6000 angol katona és sok burgher volt jelen. **Kitchener** éllette **Edvárd** királyt, amit lelkesen idogadtak.

A **Daily Mail** május 18-án kelt pretóriai levelet közöl, amely szerint május 15-én, kevéssel a vereenigingi béketanácskozás megkezdése előtt Pretóriában 60-nál több embert letartóztattak, mert résztvettek az angol hatóságok ellen **Pretóriában** szőtt összekövésben. A **Daily Telegraph** hasonló levélbeli tudósítást közöl, azzal a megjegyzéssel, hogy a távirati tudósítást annak idején elnyomta a cenzura.

A Reuter-ügynökség teljesen **alaptalannak** nyilvánítja azt a németalföldi boer képviselők részéről makacsul terjesztett hírt, hogy a Londonban hivatalosan közzétett megadási feltételekhez még valami titkos jegyzőkönyv vagy titkos rendelkezések tartoznak.

London, június 9.

A boerok táborából jelentik, hogy a fegyverletételel járó lelkesedést azzal enyhítik, hogy mindannyiszor csak csekély számú angol katonaság jelenik meg a fegyverek átvételére és ily módon olyan színe van a fegyverletételnek, mintha önkéntesen történének. A boeroknak tudomásukra adták **Edvárd** király üzenetét, amelyben nagy elismeréssel szól a boer sereg hősiességéről.

London, június 9.

A **Daily Mail**nek táviratozzák, hogy a békekötés előtt való esőtörtékön összekövés fedetek föl. Az összekövők fel akarták robbantani **Kitchener** palotáját. Hatvan bünrészt letartóztattak; valamennyien jómódúak.

A Firmilán-ügy befejezése. Azzal, hogy **Firmilán** megadta a szultán a berátot, nagy meglepődést keltett Szerbiában és Montenegróban s épp az ellenkező hatást érte el Bulgáriában. **Grucis** szerb követ és **Bakics** montenegrói követ uralkodóik nevében ma a Jildiz-palotában köszönetüket fejezték ki **Firmilán** megerősítéséért. Minthogy a Firmilán-ügy most már rendezve van, valószínűnek tartják, hogy **Sándor király** elátogat **Konstantinápolyba**. **Seinovev** orosz nagykövet Firmilán felszenteslése után valószínűleg szabad-ságra megy.

A **Mir** című katonai újság azt írja, hogy a szófiai ottoman biztos erélyes jegyzéket intézett a bolgár kormányhoz, amelyben a szultánnak, mint Bulgária szuverénjének nevében azt követelte, hogy azonnal függeszszék föl a **Vecserna Posta** című lap megjelenését, amely a Firmilán-ügyből kifolyólag heves támadásokat intézett a szultán ellen. A bolgár kormány azt felelte, hogy az ország alkotmánya és törvényei nem engedik meg egy lapnak a felhozott okból való felfüggesztését; ha a szultán sörte érzi magát, keresse a rendes igazságszolgáltatás útján elégtételt. Ezt a török biztos meg is cselekedte és a szerkesztő pörbögését kérte a törvényszéknél.

Báró Giessel Vladimir osztrák-magyar katonai attasé bejelentette a portának, hogy legköze-

lebb tanulmányutra megy Macedóniába. A porta nem jó szemmel nézi ezt az utazást és eddig még nem adta ki az erre vonatkozó fermánt.

HIREK.

Jókai és X.

Jókai irt egy felhívást a martiniquei katasztrófa áldozatainak érdekében — X. kritikai rostába teszi az emberséges akció. Mondhatnám, hogy én ugyan hamar készen vagyok az elhatározással, ha csak arról van szó, hogy Jókaira hallgassak-e vagy X. urra. Azt is mondhatnám, hogy amikor Jókai az összes lapok számára írta felhívását, X. ur pedig csak abban az egy újságban akadémikusodik, mely Jókaival szemben a minap akadémikusodni nem állította: akkor nekem X. ur írása legalább is gyanus. De nem mondom sem az egyiket, sem a másikat. X. ur egyes konkrét esetekben lehet józanabb, mint a könnyen hevülő poéta és X. ur írása lehet esetleg igazságos, noha gyanus helyen és gyanus körülmények között jelent meg. És mivel talán többen is gondolkoznak úgy, mint X. ur, hát érdemes a dologgal egy kissé foglalkozni.

Mire szólít föl Jókai és mire figyelmeztet X. ur? Jókai azt mondja, hogy az egész világ szíve megindult a francia gyarmat retentő pusztulásán s kétszeresen illő, hogy megmozduljon a magyarság szíve is, mert nem szabad azt elfelejteni, hogy milyen fontosan nyilatkozott meg a franciák részvéte a szegedi katasztrófa alkalmából. Segíteni mindig emberséges, de segíteni azokon, akik rajtunk segítettek, erkölcsi tartozás. X. ur ellenben azt mondja, hogy a francia gyarmat megmenekült áldozatain, akik ugyanis kevesen vannak, segít az egész világ, tehát mi magyarak bizvást elmaradhatunk, annál inkább, mert van nekünk elég házi koldusunk és nyomorúknak, akiket segítenünk kellene és nem tudunk. Tehát hívságos az akció és könynyelmű is — gondolja X. ur. Szegény magyarok kivándorolnak, szegény magyarok kenyerét nem kapnak: nincs, mit adnunk a franciák szerencséséi számára.

Magyarszágon — minden ellenkező híresztelés dacára — kevés a poéta és sok a kalmár. A poéta szavát tehát esetleg kevesebben értik meg, mint a kalmár ellenvetését. Pedig ebben az esetben a poéta az, aki jobban tud számítani s a kalmár az, aki képzeledik. A poéta fölcsapja a magyar nemzet üzleti főkönyvét és talál benne egy télt, igen nagy erkölcsi tartozást, melyet a franciákkal szemben anyai idő múltán se rőtünk le. Aztán számol, kombinál és tisztán látja, hogy ebben a pillanatban, mikor a jó szándék is pénzértéket jelent, a lehető legkedvezőbb alkalom kínálkozik az erkölcsi tartozás lerövidítésére. Valami nagyon meg se erőltetsük a szerbünket, mégis sokra fogják taksálni a jó szándékunkat — kombinál a poéta. És azt gondolja továbbad, hogy amikor az egész világ ad, nekünk ugyan illik szintén adni: adjunk tehát, mikor ezzel egyuttal fizetünk, nehogy ellenkező esetben a mi absztinenciánk, mint hálátlanság, még tetézzé a lerovatlan erkölcsi tartozás nagyságát. Ez tiszta számítás, noha poéta számolta ki. Ellenben X. ur képzeledik, noha kalmár. Mert micsoda józan értelme van annak, hogy ne adjunk a franciák szerencséségeinek, mert van nekünk idehaza elég fehér szegényünk? A kivándorlást és a munkanélküliséget véli csökkenthetni X. ur tíz- vagy huszezer forinttal, amennyiről ennél az akciónál a legjobb esetben szó lehet? És ha e fajta takarékosági kalmár-memento ér valamit, nem volna-e okosabb és célravezetőbb, ha X. ur azokat próbálná kapacitálni, akik nyököttek osztrák iparba, sőt osztrák löversenyökbe oit? Egész társadalmi életünk úgy rendezkedett be, hogy azt a pénzt, amely voltaképpen nincsen, jó-részt a külföldnek ajándékozzuk, léhán és

könnyelműen. Ezt azonban a kalmár X. urak soha vagy csak nagyritkán panaszolják fel. Ez semmi. Pedig kidobjuk azt, amivel magunknak tartozunk. Egyetlen kötelességet se törlesztünk az elharácsoló pénzszel, ellenben nemzeti szegényfoltot vásárlunk rajta a magunk rongyos gunyájára. Ha azonban arról van szó, hogy emberségek lehetünk ingyen és segítőt szívében állhatunk a világ előtt, holott csak fizetők vagyunk és pedig késedelmes fizetők: akkor a kalmárszellemnek egyszerre eszébe jut, hogy mit akarunk mi adósságot fizetni, holott idehaza is puffra dolgozunk. Bolond beszéd! Még sohasem láttam kimutatást azokról az adományokról, amelyekkel a társadalom egy-egy kivándorlásra készülő családot akart visszatartani a hazában. Ez nem is a társadalom dolga. A magyar társadalom tehetősei, ami a jótékonyágot illeti, nem is olyan garasos gondolkodásúak. Megnyitják az erszényüket elég gyakran. S ha tehetik, mert csak azokról van szó, akik tehetik — mért ne hallgatnának a poéta és a saját szívük szavára, mikor ezel a magyarságnak erkölcsi tartozását fizethetik le? X. ur nem akar adni — ne adjon. Ha kritikájának az volna a pointje, hogy ezennel száz forintot mellékel az *Ingyenkényér* javára, hagyja. De X. ur se Jókaira, se önmagára nem hallgat. A francia feketéknek és a magyar fehéreknek sem ad. O inkább a fogadó-irodába siet és a bécsi lovaknak ad.

Hát tisztelem én az ilyen józanságot. Ne adjon, aki nem érzi magát a francia nemzet adósának. De akinek szíve van s akinek szíve emlékezi tud: az nem fogja azt mondani, hogy a martiniquei áldozatokat ugyanis támogatja az egész világ, tehát bizvást elmaradhatok én — hanem igenis hallgatói fog a szívére (és a szív szől Jókai csodaszép felhívásából), beáll az érző világ adakozói közé, segítségére siet a martiniquei áldozatoknak és lelkeinek megkönnyebbülésével fogja érezni, hogy az egész világon neki volt leginkább kötelessége segíteni. Mert ő adósa volt a francia nemzetnek. Mert ő a saját lelkiismeretén könnyített, mikor az áldozatok sorsán könnyített. Mert ő többet tartozott Franciaországnak, mint az egész világ. S ezt jobban kiszámította Jókai, noha csak költő, mint X. ur, noha kalmár...

Budapest, június 9.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztatásuk a megújításáról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** *Wintrovics* Rudolf, az újonnan kinevezett szerb királyi alkonzul Budapestre érkezett.

— **Az orosz trónörökös.** *Bécsben.* *Pétervárról* jelentik, hogy az udvarnál elterjedt hírek szerint *György* trónörökös nagyherceg a londoni koronázási ünnepélyről visszajövet *Ferenc Ferdinánd* főherceggel együtt Bécsbe utazik ahonnan Konopistba mennek vadászni.

— **Firczak püspök kinevezése.** *Ungvárról* jelentik: *Firczak* Gyula munkács gőrgő katolikus püspököt XIII. Leó pápa római gróffá és pápai trónállóvá nevezte ki. A püspököt a hatóságok és a káptalan testületileg üdvözölték.

— **A koronázás emléktünete.** A kispesti felső állami elemi népiskolának tanintélete ma délelőtt tartotta meg a koronázási emléktünetet, amelynek keretében leleplezték a király mellizsóját. Az ünnep *Majecsek* Marika tanítónő és *Museny* Sámuel igazgató beszédet mondtak, mire leleplezték a szobrot, amelyet *Kiss* Domokos szobrász mintázott és ajándéka adta az iskolának.

— **Estergomnak a pénzügyminiszter.** *Estergom* városának nagyobb küldöttsége jött ma *Lukács* László pénzügyminiszternél az adómelési tervezet sörmelének ügyében. A küldöttség vezetője, *Vimmer* Imre polgármester memorandumot nyújtott át a pénzügyminiszternek, aki kijelentette, hogy a lehetőség keretén belül mindent megtesz az adófizető polgárok érdekében.

— **Gyászmea Szigeti Imréért.** *Szigeti* Imre lelküdvért ma délelőtt 11 órakor a *Ferencrendiek*

belvárosi templomában gyászmisét tartottak. A gyászszel bevont padokban foglalt helyet az özvegy, a gyászoló rokonság és a Nemzeti Színház művészemélyzete élén *Somló* Sándor igazgatóval. Ott voltak a gyászintenzitelen a főváros többi színházának művészei közül is sokan és nagy közönség. A szertartást *Mészáros* Kálmán házfőnök végezte lényes segédlettel; szertartás alatt a kóruson, orgonakiséret mellett, latin gyászadalokat adtak elő.

— **A szász király állapota.** *Sibyllenhorstból* ismét aggasztó hírek érkeznek. A beteg király olyan nyugodtan töltötte az éjszakát, hogy ma jól reggelizett s állapota olyan volt, hogy hivatalos orvosi jelentést ma már nem is tartottak szükségesnek kiadni. Csak a berlini *Lokalanaizeiger* jelentette *Sibyllenhorstból*, hogy jölehet a király aránylag könnyebben erőt magát, az orvosok mégis aggodnak, mert a *legcekélyebb zavar azonnal katasztrófát idézhet elő.* Délután 6 órakor aztán *Brezdaba*, az udvarmesteri hivatalba megérkezett a bulletin, amely konstatálja, hogy a király az egész napot nyugtalanul töltötte.

Lényegesen csökkent az a remény, hogy a király szervezete győzedelmeskedni fog a krízisen. Az udvarmesteri hivatalban aggodalommal várják az éjszakát.

Ferenc József király a nap folyamán táviratilag fejezte ki azon való örömet, hogy *Albert* király állapota jobbra fordult.

— **Magyarnak nem dolgozunk.** A törontálmegyei szent-huberti állapotok nem valami kedvezők azokra nézve, akik még mindig tagadják azt, hogy Magyarország német vidékein nagy propagandát fejt ki az Aldeutsch. Ránk nézve pedig felháborított az a cinikus nyíltság, amivel az ország közepén merészkednek igazolni ellenünk. A napokban megjelent ebben a közlésben a hírhedt agitátor, *Korn* Arthur s olyan sikeresen igazgató a magyarok ellen, hogy az egyik falubeli iparos hangos szóval hirdeti az agitátor vendégszerelése óta, hogy: magyarnak nem dolgozunk. — Ez így egymagában még nem volna nagy baj, mert a magyar okosabbat is tehet a pénzével, mint hogy azoknak adja, akik fölfelni szeretnék, de jellemző a község hangulatára nézve a vak gyűlölettel teli kijelentés. — A falu jegyzője szintén derék legény. Nemrégiben a kocsmában, poharazás közben kijelentette, hogy ő nagynómet és ebben nem parancsol neki senki s különben is neki suvics a főispán, alispán és az efféle magyar bagázs. Miután ennek a jeles nyilatkozatnak híre ment, a vármege főügyésze maga ment el *Foris* főszolgabíróhoz, hogy felhívja erre a jeles emberre a figyelmét. — Másfelől pedig a panszlavizmus dühöng és tagadhatatlan, hogy sokkal szemérmelenebbül, mint eddig. Behureokodott az igazítás már a temetőbe is. A minapiban *Ivánkafalván* meghalt egy *Kleszkay* nevű ember. *Sirja* fölött *Dula* Máté mondott beszédet és a tót nemzeti törekvésekben való ésszetartására szólította föl a gyülekezetet. Végül pedig a halott felé fordulva, így bucsuzott tőle: — *Neked pedig könnyű legyen ez a tót föld.* — A pozsony megyei általános tanítóegyesület gyűlésén pedig *Zsigmondik* János bazini tanító azzal az indítvánnyal állott elő, hogy a magyar nyelven kívül használhassanak ezután más nyelvet is. Az agitáció tehát már előbújt a maga kis homályos fészkeiből és nyilvánosan is föllep, ha alkalom kínálkozik reá. Ez az idők szomorú jele.

— **A martiniquei áldozatért.** A martiniquei kalasztróla áldozatainak felesegélyezésére a *Budapesti Újságírók Egyesületéhez* eddig a következő adományok érkeztek:

Lindh Marcella 680 korona, *Lipótvárosi* kaszinó 200, a *Fonciere Pesti Biztosító Intézet* 50, *Salgó* Vilmos 40, *Leó* Leó 25, *R. J.* 25, az *V. kerületi kör* gyűlése 12, *Temesváry* Imre 10, *Ellenberger* Károly 10, *dr. Iván* Armin (Budapestről) 18, *Hecsko* Henrik (Nagykikindáról) 4, *ösv. Szalkay* Antalné és *Szalkay* János (fordat államépítészeti hivataliszt) 4, *Herbst* Sándor 2, *Bothe* Liska újságrásító asszony 1 korona, *Balla* Dávid szolnoki adóhivatali szolga 1 korona, *Gangyári* kocsisok 3 korona, összesen 1035 korona.

A segítő-bizottság gróf *Szapáry* Pál elnöklésével ma ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a lényes jótékonykodó ünnepséget június 19-ikén tartják meg a Gerbaud-pavillonban. A bizottság elnökei sorába bevételezta *Kossuth* Ferencet is.

— **Milán adósságai.** *Milán* király adósságairól többé nem lehet beszélni, mert ami ki van fizetve, az nem adósság. Azt a kilenc milliót, melyet az exkirály *Párisban* elköltött beszéllettel kifizették, mikor *Milán* visszatért Szerbiába. A kilenc millió frankon felüli adósságokat pedig *Milán* halála után kapták meg a hitelezők. Sokáig tartotta magát az a hír, hogy *Milán* pénzügyi dolgait királyunk rendezte. Most azonban kiderült, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. Széltében beszélik, hogy *Milán* utolsó hatmillió adósságát *Sándor* király törlesztette abból a pénzből, amelyet megtakarított. Így aztán a szerb királynak most minden megtakarított pénze elfogyott, ami elég nyugtalanságot okoz a konokban. *Draga* királynő ezen a

kellemetlen helyzetben úgy akar most segíteni, hogy abból a harmincezer frankból, melyet férje havonként rendelkezésére bocsát, nagyon takarékoskodik s alig ad ki valamit.

— **A karlozai kongresszus.** A karlozai szerb püspöki zsinat ma megnyitását *Tallán* Béla királyi biztos beszédeben kifejtette, hogy a tárgysorozatból mely pontokat törölte, aztán fölkerge a patriarkát, hogy az ügyrendet vele közölje. A királyi biztos a zsinati ebéden felkésztőnt mondott, amelyben a zsinat tagjait a hazaszeretet és a király iránt való hűség nemes kötelességének teljesítésére buzdította. A tegnapi diszebéden *Brankovics* patriárka felkésztőnt mondott a királyra, kormányra, *Szöll* Kálmán miniszterelnökre, gróf *Khuen-Hédervári* horvát báura és *Tallán* Béla kir. biztosra. A patriárka egyik felkésztőnt-jét így végezte: Kongresszusunk bölcsességétől és hazafiságától függ egyházi autonómiánk sorsa. Legyünk azért óvatosak, bölcssek és okosak, egyesüljünk, értsük meg egymást és kerüljük a viszályt, a bizalmatlanságot, a gyanasitást és a semmittevést. Kövessék bölcs uralkodónk példáját és magasztos uralkodói jelszava, *Viribus* Unitus szerint fogjunk a komoly és hazafias munkához!

— **Villamosság a levegőből.** Londonból olyan rendkívüli találmánnyal ad hírt tudósítónk, amely — ha valószínűleg bizonyul — bámulatos eredményeket fog létrehozni. Nem kevesebbről van szó, mint a *légkörben felgyülemlett villamosságok* dinamikai célokra való felhasználásáról. Londoni táviratunk szerint a *Daily Mail* Las Palmasból, a Kanári-szigetektől azt a hírt kapta, hogy *Clemente Siguera*s, az ottani augusztinus gimnázium egykori fizika-tanára, aki évek óta tudományos kutatásokkal foglalkozik, olyan készüléket talált fel, amely egy elektromos generátorból áll és képes a levegőből nagymértékben összegyűjteni a villamosságot, amelyet aztán dinamikai célra lehet alkalmazni. *Siguera*s a saját házában már alkalmazta is egy ilyen készüléket, amely még kezdetleges ugyan, de elegendő erős áramot tud fejleszteni ahhoz, hogy az egész házat villamossággal világítsa.

— **Trónörökös — a negyedik osztályon.** A német trónörökös ezidő szerint diák a bonni egyetemen s jó diák, kedélyes fiú, aki éppen úgy résztvesz a diák-társadalom életében, mint a többi student. A napokban kirándult a pajtásaival a *Maria Laach-i* kolostorhoz és pedig vonaton. A negyedik osztályon. Hogy ilyen nem igen előkelő helyen utaztak, az persze a trónörökös kívánságára történt. Azt mondta tudnivalik, hogy ha epórólak az utiköltséggel, több marad sörre s ami a fődolog, a negyedik osztályon énekelni is szabad. És énekeltek.

— **Szédelgés jótékonyssággal.** A rendőrség a Magántisztviselők nyugdíjintézetének felállítására leartoztatta *Braun* Adolf 28 éves és *Braun* Géza 22 éves magánhivatalnokokat akik előkelő gyárosoktól és kereskedőktől állásnév magántisztviselői javára és a nyugdíjintézet számára 6—700 koronát gyűjtöttek megbízás nélkül és a pénzt a saját javukra fordították.

— **Régi végrendeletek.** Érdekes eset foglalkoztatja Aradváros jogügyi bizottságát. *Institúció*s *Kálmán* polgármester bejelentette, hogy a város titkos levéltárában vagy hetven darab lepecsételt testamentum van, amelyeket még abban az időben deponálták a titkos levéltárba, mikor az ugynevezett hiteles helyek fennállottak, s a városlevéltára is ezek közé tartozott. A hiteles helyeknek kötelességük volt nyilvántartani a végrendeletek ha'álát, s ennek bekövetkeztével a végrendeletet a hagyatéki bíróságnak átadni. A titkos levéltár azonban annak idején elmulasztotta a végrendeletek áttételét, s így megőrtenhetett, hogy a hagyatéki bíróság végrendelet hiányában a törvényes örökösök rend szerint járt el, holott azt esedeg megváltoztatta a titkos levéltárban rekedt végrendelet. Sokan eselhetek tehát jogaiktól a mulasztás miatt, s ebből még beláthatatlan bonyodalmak származhatnak. Az aradi jogügyi bizottság nem alaptalanul attól tart, hogy az érdekeikben megkárosított felek kártérítési pörrel támadják meg a várost.

— **Meglopott ügyvéd.** *Fleier* Ede tínyei ügyvéd pár napig a fővárosban lakott *Keller* László számvizsgáló Atilla-kört 9. számú lakásán. Tegnapi akart elutazni és a podgyászt egy napszámossal vitette ki a vasúthoz. A pályaudvaron es:revette, hogy a kofferjéből 900 korona hiányzik. Nyomban jelentést tett a rendőrségen, amely ma reggel letartóztatta a tolvát *Kégl* István budapesti születésű 43 éves napszámos személyében. A pénzből csak 60 korona volt nála, a többi az éjszaka elmulaszt. Sógóranak *Budaörsi*-ut 53. számú lakásáról vitték be részegen a főkapitányságra.

— **Az orvosok számlája.** A lipótvárosi orvos-társaság a napokban társas-vacsorával egybekötött összejövetelt tartott, amelyen érdekes vita fejlődött ki az orvosi számlaküldés kérdésében. A tagok majdnem valamennyien azt ajánlották, hogy nyugati példára a budapesti orvosok is határozzák el magukat arra, hogy az orvosi kezelés befejezése után jegyző-

ket küldjenek a pácienseiknek. A lipótvárosi orvos-társaság már hozott is ebben az értelemben határozatot.

Vulkánok háborgása. Guatemalából egy vulkán újabb pusztításáról érkezett hír. A Tokano vulkán kitört és *Xetalkuen városban ezer embert pusztított el.* Délamerikában több helyen jelentéktelen földrengés volt. Alaskában már hónapok óta több vulkán háborgó. Saint-Vincentből jelentik, hogy a vulkán kitörésekor megsebesült emberek rettenetes égött sebük következtében meghaltak.

Rektorválasztás az egyetemen. Az egyetem négy fakultásának rektorválasztói ma délben az egyetem disztermben gyűlést tartottak, hogy a jövő esztendőre megválasszák a rektort. A szavazásnak azonban nem volt eredménye, mert a tizenhat rektorválasztó szavazata egyformán oszlott meg a két jelölt *Högyes Endre* és *Ajtay K. Sándor* orvos-tanár között. A második és harmadik szavazásra az arány szintén nem változott s így most a kultuszminiszter lesz hivatalosan eldönteni, hogy ki legyen az egyetem rektora. A rektorválasztók gyűlése *Vécsey Tamás* idei rektor elnököl. A gyűlésen az összes rektorválasztók megjelentek és pedig a hittudományi karból: dr. *Berger Ev. János*, dr. *Demkó György*, dr. *Szekely István* és dr. *Kiss István*; a jog- és államtudományi karból dr. *Herzegh Mihály*, dr. *Antal Gyula*, dr. *Marriska Vilmos* és dr. *Király János*; a bölcsész-tudományi karból dr. *Than Károly*, dr. *Gyulai Pál* és báró *Eötvös Loránt* dr., az orvostudományi karból dr. *Schük* Vilmos, dr. *Taufner Vilmos*, dr. *Liebertmann Leó* és dr. *Bóhay Árpád*, *Vécsey Tamás* az ülést megnyitva, jelentette, hogy a jövő iskolai évre a tudományegyetem orvos-tanáraival közli a rektorválasztást. Az első szavazáson *Högyes Endre* nyolc és *Ajtay K. Sándor* szintén nyolc szavazatot esett. Mint hogy a jelöltek rektorának nincs szavazati joga, következésképpen a második és a harmadik választás, amelyeknek eredménye ugyanaz volt. Az egyetemi szervezet értelmében többször nem lehet szavazni s ezért az első jelölt rektor az ülést bezárta. A szabályzat szerint a döntés most a kultuszminisztert illeti. *Vécsey Tamás* rektor a választásról nyomban jelentést tett *Wlassics Gyula* közoktatási miniszternek.

Házasság. *Innern Samu* órák és ékszerész eljegyezte *Stieglitz Juliska* kisasszonyt Budapesten.

Eisenbach Sándor eljegyezte *Garaí Gizuska* kisasszonyt Budapesten.

Tűzvizsgálat a Heideberg-gyárban. A Heideberg-telep vegyészeti gyárban tegnap tartották meg a tűzvizsgálatot. Az előjárásokat *Bárdy István* kerületi mérnök képviselte, a tűzoltóságot *Biansek Hugó* segédnöke, a rendőrséget *Jakab* igazgató és ott volt *Albertini* kerületi kéményseprő mester is. A helyszíni szemle után megállapították, hogy a naftalin-szublimáló épületből támadt a tűz, amely a gáz hűtőszelvények épületeit a naftalin-raktárig elhármasztotta. A naftalin-szublimáló épületnek város felé eső részén egy fa-rekeszszal állott amelyre a villamosvilágítás vezetéke volt erősítve. Valószínű, hogy ennek a vezetéknek megsérüléséből előállt rövid zárás okozta a tűz keltetését, úgy hogy ez a faalkotás a villamos áramtöltést foghatott, vagy pedig egy villamos szikra közvetlenül lobbantotta lángra az épületben szállingó naftalin. A hatóság a jövő tűzbiztonsága érdekében elrendelte, hogy a telepen ezen a szorosan építkezni tilos. Az épületek egymástól megfelelő távolságra állítandók fel, hogy tűz esetén a láng terjedését könnyen meg lehessen gátolni. A kár 200.000 korona.

Halálozás. *Kemecsei Kémecsey János*, *Kemecsey Jenő* birapír-társunk édesatyja június 6-án 83 éves korában királyi-helmeczen meghalt. A meghaldogult tevékeny részt vett a szabadságharokban, évtizedeken át tagja volt Zempléni-egyes törvényhatósági bizottságának s negyven évig főjegyzője királyi-helmecze városának. Halála előkelő, nagy kiterjedésű családot borított gyászba.

Justus Hejn asszony, született *Franck Karry*, Budapestről Bécsbe utaztatva tegnap a bécsi pályaudvaron hirtelen meghalt.

Az új Humbert-ügy. Az angol lapok sokat írtak egy száz millió dollárnyi örökségről, melyet egy bellasi hákereskedő fog elnyerni egy nemrég elhalálozott M. Page O'Rourke nevű dusszágdat amerikai után. Több amerikai lap és tudakozódó intézet, melyek gazdag jutalomra vélekedtek szert tenni, ha sikerülne nekik a nagy örökség folyósítását kiszakozni, utána írtak a dolognak, de a legmondosabb kutatás dacára se voltak képesek egy O'Rourke nevű egyének nyomára jönni. Sőt megállapították, hogy negyven év óta nem halt meg odakünn irlandi ember, ki ily rendkívül nagy vagyont hagyott volna hátra. A telekkönyvekben sem akadnak nyomára annak, hogy ily nevű ember ingatlanokat vásárolt volna. Mindebből azt következtetik, hogy az egész örökségi történet nem igaz, hanem ravasz találmánya a bellasi hákereskedőnek.

A cigánykunyhó. Ott, hol a szőke Szamos halkan folyik hajlázó füzek alatt, vidáman virágozott eddig a cigányzsabadság. Kunyhókban, sátrakban és ledeles kosokban élt a létkelen nomádok, amelynek csudájára kijárt vasárnaponként a füzesbe, meg a mezőkre a szatmári diágyerek, szavalgatván *Petőfi* versét: *Szent Kleósi* milyen karaván! Csak-hogy a közigazgatási hatóságok nem respektálnak semmiféle romantikát és fölöttébb haragsznak a cigányokra, akik esküdt ellenségei a rendnek. Most Szatmármege hatóságai elrendelték, hogy október elsejéig minden cigánykunyhó bontsanak le; ekként akarják elérni, hogy vagy vonuljanak el a városok területéről a kóbor cigányok, vagy pedig tisztel munkával foglalkozzanak a városban. Valószínű, hogy nemcsak a többi megye is hasonló rendszabályokat fog életbe léptetni. Es akkor vége a szabad cigány-ság romantikájának.

A szegény halottja. *Nagyváradról* táviratozza tudósítónk: A napokban letartóztatott *Fényes Géza*, volt berettyó-újfalusi ügyvéd tizenkilencéves fia, *Fényes Sándor*, takarékpénztári tisztviselő, a *csokai* temetőben egy közeli rokona sírján szívenlőtte magát és meghalt. Tettét atyja szerencsétlen sorsán való elkéséredésben és szegényben követte el.

Szerelmi dráma. Az éjszaka egy boldogtalan szerelmes pár öngyilkossá lett a fővárosban. *Feiler József* fodrászlegény és *Ludwig Róza* varrónőny már régóta szerették egymást, de házasságuk elé akadályok gördültek. A szerelmesek tegnap este szobát béreltek a Szövetség-utcai Szarvas-szállodában. Ma délben feltűnt a szálloda személyzete előtt, hogy a szobájukból semmi megsz nem hallatszik. Először kopogtattak majd betörték az ajtót. A szerelmesek nagy vértözegekben, holtan feküdtek egymás mellett. Nyomban értesítették a rendőrséget, amely megállapította, hogy a férfi kedvesét jobb halántékán lötte. ami régi halált okozott. Azután magát lötte tőbe. O is azonnal meghalt. Az öngyilkos szerelmesek levelet hagytak hátra hozzátartozóiknak, egy papírlapra pedig ezeket írták: *Közös elhatározással megváltuk a haláltól.* A drámáról értesítették a férfi Jászberényi-ut 3. a leány Bányai-utca 37. szám alatt lakó hozzátartozóit. Holttestüket a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

Körözött házaspár. A stúgárti rendőrség közüli *Zacharias Vilmos* kereskedő és biztosítási hivatalnokot aki feleségével, *Mander Annával* szökött meg. A körözötteket többszörös csalással és bűnis bakkussal vadolják. A házaspár május 10-án szökött meg. Megelőzőleg négy 208 kilogramm súlyú és négy 150 kilogramm súlyú ládát adott fel a következő címre: *A Birkenmayer bahnlagernd Met.-Zacharias Vilmos Luxenburg Wilhelben születet 1875. március 22-én, 180 centiméter magas, erős testalkatú, arcszine halvány, haja sötétzölke bajusza szőke. fejle. elő-dörve. Feje hátsó részén és jobb felső karján befertt sejt. Felépítés bátor. A felesége középtermetű, erős nő, elegánsan öltözve. Velők van *Czinkmayer Mária* nevű 23 éves leányuk, aki Oberbrunnból való.*

A főnyeremény öngyilkosa. *St.-Pöltenből* jelentik hogy egy oda közel eső faluban felakasztotta magát egy háziúr, mert megütötte a főnyereményt, amelyhez azonban még sem jutott hozzá. *Landert Györgynek* hívták a boldogtalan embert. A hamburgi osztálysorsjátékon *hatvan ezer mákát nyert.* Ausztriában tilos külföldi osztálysorsjátékon résztvenni és a pénzügyi hatóság, neszét *vévén Landert* nagy szerencsésének, a sors egyet elkobozta és még meg is bírságot. Ez annyira elkésérette *Landert*, hogy öljakasztotta magát.

Megültalmazott bérkocsislegények. A néhai *Frohner János* által tett 100.000 koronás alapítvány kamatát tegnap osztotta ki a budapesti bérkocsisipartársulat a vasútanya. A tarsulat titkára ünnepi beszédben emlékezett meg a nemeslelkű alapító érdemeiről és buzdító szavakkal intézett a jelen volt segítőkhez, akik közül 112 korona jutalmat kaptak: *Köppenböfer Gusztáv, Jolinger József, Takács Gábor* és *Gisch Mátyas.* A budapesti és bécsi bérkocsisipartársulatok díszes koszorúkat helyeztek ki a jövendőki *Frohner János* sírjára.

Eltűnt kereskedő. *Ungvárról* írják: *Moskovits Emil*, aki már husz év óta gabonával kereskedik Ungvárról, péntek óta eltűnt, azt hiszik, hogy megsebződött. Alultlag 20.000 korona volt nála. A hatóság elrendelte körözését.

Vilamos elgázolások. *Tobincsek Béla* péklegény ma estelel 20-as számú rákospalotai villamos vasutnak, amely elgázolta. Mire kivették a kerekek alól meghalt. Egy másik elgázolás is történt ma a fővárosban. *Vigandó Ferenc, Vigandó Ignác* kereskedőnek öt éves fia nekiszaladt a villamos kocsi-*nak, amely elgázolta. A kis fiu a kerekek alatt meghalt.*

Szédőlgő fiatalember. Az *Uránia-sorsjáték* igazgatósága jelentést tett a rendőrségnek hogy egy fiatalember sorsa járja a tőzsdeket és a sorsjegyeket elviszi az eladottaknak az árat pedig felviszi. A rendőrség nyomozza a esetét, aki magas természetű szőke fiatalember.

A pesti izraelita hitközség dohány-utcai templomában e hó 10-én a pünkösddünnepe előestéjén

és a péntekesti istentisztelet további intézkedésig 7/4 órákor kezdődik.

Rémes gyilkosság. Londonban a Lambeth-kerületben tegnap reggel a járókelők az utcán egy darabokra vagdalt női holttestet találtak. A holttest tiz darabra volt vágva és egyenlő rész megölözve hevert az utcán. A tetesnek eddigellé semmi nyoma.

Carré cikusz néhány nap óta sok udjónságot mutat be melyek közül különösen kiemeljük a repülő *Rainat*-csoportot mely hajmeresztő mutatványokat végez, *William Olshchanskj* loányává, *Miss Loumyal*. A szombat este először adott ényes kiállításos jemezekben gazdag haramia némajáték. *Maffia*, mely tárgyat a rebőlvilágból vette, végig lekötötte a közönség figyelmét. Sok új mutatványt látnak a földönjárás terén melyet az oly népszerű és kedvelt *Carré Katica, Carré Oszkár* igazgató, résztint Miksa, résztint Albert nevű fia végeznek. Megemlésté méltó *Neuermind* tűz-és katonái remek idomításában, mely mutatvány az ostoba August Bustóval nagy tetszést arat.

Irodathelyezés. *M. Dukcs Nachb*, bécsi hirdetősi iroda-egy irodáját, amely évek óta *Rotschild-Bazar I.*, *Wollzeile 6-8.* szám alatt volt, áthelyezte a szemközti levő házba, *I. Wollzeile 9.* Az új helyiség a cég évről-évre emelkedő forgalmának megfelelőleg tetemesen nagyobb a régivel. Ez a helyiségnyagobbitás képezzé teszi a huszonnyolc év óta fennálló céget, amely mindig legpontosabban szolgálta ki az üzleti világot, hogy ezután is még fokozottabb mértékben álljon az üzleti világ rendelkezésére.

(x) **Minden hölgynek** nélkülözhetetlen a *Margit-örme*, készíti *Földes K.* gyógyszerész Aradon. *Párlan* bórápoló és közkedvelt szépség-szer. Kapható a gyógyszerüzletekben. Nagy tégely 2 K., kicsi 1 K. *Frakktörök Budapest:* *Török J.* gyógyszerüzletára *Király-utca 12.* és *Andrássy-ut 26.* Dr. *Egger Nador-gyógyüzletára, Váci-körút 17.*

A közönség köréből.

Közi: *iff. Abrányi Kornél.*

Budapest, június 9.

Egy mulatságos sajtóhíba, melynek történetét a *Vadnay Károly* 70-ik születésnapjára írt visszaemlékezésében beszéltem el, alkalmat nyújtott *Horváth Sándornak*, hogy levelet intézzen hozzám s ebben két érdekes és valóságos, (vagyis innen tolvaj vagy sajtóhibából, hanem töves fordításból eredt) *leiterjakab*féle esetet közöljék velem. A két eset közül az egyik annál érdekesebb, mert nem kisebb ember követte el, mint *Lessing*. S miután *Horváth Sándor* felbatalmazott e két eset közléteire, lelelőbbi, a *Leiterjakabok* és *Claqueutes Frigyesek* szerzőinek nagy vigasztalására idézem a következőket:

Mintegy 8-10 éve olvastam egy *Lessing* nyelvezetéről írt nagyon alapos értekezést valamelyik német tudományos folyóiratban. Az értekezés szerzője (valami *Düsing*, ha nem csalódom) *Lessing*-ek ifjokori műveiről (nevezetesen a leg-alaposabb *Lessing-ismerő*, dr. *Schmidt Erich* berlini egyetemi tanár által kiadott *N.-Frigyes és Voltaire*-fordításairól) írván, fölemlíti, hogy a husz (20) éves *Lessing* egy helyütt a francza szövegben előidőző *Louis* (a mohamedánok paradisos-mának *huri*-i) szót tévesen — talán sajtóhiba folytán — *souris*-nak olvasván, éppenséggel nem akadt fönn azon, hogy az ő fordítása szerint: az igazhítt muzulmánokat a paradisosban Mohamed ígéréte szerint lényes és nagy feketeszemű *egerek* („Mäuse, mit glänzenden, grossen, schwarzen Augen“) epedve várják!

Egy másik, csak nemrégem, sok csipkedéses okot szolgáltatott „*leiterjakab*“ elkövetője (ha jól emlékszem) *B. A.* egyetemi tanár. Ez érdemes történetudományt ugyanis a német történelem valamely eseményéről írván, fölelírtette a forras-művében talált *Salzkühe* (vagy *S.-kühe* S.-kie) e) szót (amely sósödött, sósár-ödénynt jelent) és a *Salzkühe*-ből — sőkifitt csinálván, öt vagy tíz sós-kifittel elégiteltet ki néhány száz vagy néhány ezer katonát.

A nagyközönségben — tudva'evőleg — megvan a hajlandóság arra, hogy egy-két ilyen vagy hasonló botlásért felele szigorúan ítélje meg azoknak elkövetőjét s (mondhatjuk — szabadon — *Antonius* után: a botlás, mit az ember elkövet, túléli őt, — a jó gyakorta sirba száll vele. En a magam részéről senkinek szellemi képességeit egy-két botlás, „*sniccer*“ — vagy mondjuk „*leiterjakab*“ — alapján meg nem ítélném. Jőleg pedig el nem ítélném. Véleményem támogatására a *Lessing*-ből vett idézetnél jobb példát — úgy his-em — keresve sem találhatnánk. Mert ha a világróladalom egyik legnagyobb szelleme, a *Bölcs Nathán* költője ilyen botlást követeltet el még huszesztendőskorában: esodálkozhatunk-e akkor az olyan — különben talán igen jóes — írók vagy tudósok botlásain, akik a husz éves *Lessing*-hez képest is törpék s akik tehát vajmi könnyen megbotolhatnak valamely nehezségben, mikor a legnagyobb szellemek sincesnek ez ellen biztosítva!

Egy másik levelet a *Martinovics*-család egyik tagjától kaptam, melyben a levélró a lefejezett *Martinovics* *Ignác* származásáról mond el eddigellé ismeretlen adatokat.

En a demokrácia vértanúiról, köznóven: a magyar jakobinusokról írott tanulmányomban *Martinovics* *Iguác*-ról azt írtam, hogy egy *pesti kereskedőnek* volt

Ha. Az adatot Horváth Mihály történeti munkájából vettem („Magyarország történelme“ VI. kötet 127. lap), amelyben e sorok olvashatók: „Martinovics Ignác, egy pesti kereskedő fia, gyöngye ifjúságában a ferences szerzetésbe lépett“ stb.

Erre az adatra a levélíró megjegyzi, hogy: „Nem arroganciából, csupán a ténynek helyességeért van szerencsém értesíteni, hogy ezen információ tévedésen alapszik. Martinovics Ignác atyja nem kereskedő, hanem huszárpáncsár volt, mint az a kancelláriai iratok között, továbbá a király-könyvekben s harmadszor a Nemzeti Múzeumban saját vallomásaik hiteles másolatában olvasható.

Martinovics Ignác atyjának neve Martinovics Mátyás volt.

A levél a következő sorokkal végződik:

„Igaz, hogy a család nem magyar eredetű, mivel ő a 16-ik század végén Brankovics patriarchából vándoroltak be Magyarországra s először mint *dalmát nemesek* éltek itt, később 1791-ben II. Lipót magyar király által mint magyar nemesek megerősítettek. A család visszamaradt ága ma is künt él s *Nikita montenegrói fejedelem anyja Martinovics Szóna.*“

Miután a levél írója nemcsak íőhatalmaz, de fél is kér ez adatok közlésére, szívesen teszünk annai, minden megjegyzés nélkül eleget. S annál is inkább, mert ezek az adatok a vértanu Martinovicsnak sem történelmi alakján, sem törekvéseinek jellegén abszolúte nem változtattak semmit. Mindössze azt bizonyítják, hogy tehát a demokrácia vértanui közt egyetlenegy sem volt, aki ne lett volna született magyar nemes.

FŐVÁROS.

A vízmizéria.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, június 9.

A vízvezetéki állandó bizottság ma délután Halmos János polgármester elnöklése alatt ülést tartott, amelynek természetesen nem lehetett más tárgya, mint az a keserves vízmizéria, amely szinte egy hétig a legélethezbejövő állapotot teremtette meg a fővárosban. Ezen az ülésen napirendre került megint az egész zavaros ügy az ő csattanójával. Kajlinger igazgató ur lemondásával együtt. Ezenközben a polgármester kerekén kimondotta, hogy a bizalma megrendült a vízvezetéki igazgatóságban; akadt hang, amely a sajtó támadását kiigazította, olyik felszólaló az igazgató védelmére is kelt, akinek kiváló műszaki képességet elismeréssel különválasztották vízvezetéki működésétől, maga az igazgató pedig fenntartotta a lemondását, mivelhogy ő nem téri a becsületében való gázolást és így tovább és így tovább. Ami pedig az intézkedéseket illeti, amelyekkel jövőre nézve az ilyen sáros megelapást el lehetne kerülni, azok bizony nem teremhettek meg úgy hírtelenében, még a legbőségesebb vita után sem. A mai tanácskozás után sem kaphatjuk azt a biztositást, ránk hogy szabad-e ránk ezentúl a sárga veszedelem. Nagy öblögetésre van szükség a csövekben, de erre a vízvezetéki szervezet mai állásánál fogva az ösznél előbb nem igen lehet vállalkozni. Egyébként a következőkben folyt le a bizottság tanácskozása:

Az elnök polgármester elismervén, hogy a közönség méltán háborodott fel az eseten, — ő is piszkos lét kapott a maga vízvezetéki csövénél — előadta az ügyet. Az ő kérdézőkördéseire az a választ kaptak, hogy ösüblítés történt, de ez nem az első öblítés s máskor azért nem volt e miatt baj. Azután következett az a bizonyos hivatkozás a gyorsan beállott elegrre s a rohamos vízfolyásra, de a polgármestert ezek a jelentések nem elégték ki s határozott pontokat terjesztett Kajlinger Mihály elé. A részletes jelentést azonban nem látja kielégítőnek, sőt ellentmondásokat fedezett fel. A baj a jelentés szerint nem műszaki s hogy olyan nagy volt, azt csak kedden este lehetett megtudni, amikor tömegesen jöttek a följelentések, amelyek a sajtó-panaszok mellőzéseivel hamarabb megtörténnek, az orvosias is hamarabb követhetett volna be. Mások is történt ilyen roszdabeírás, de csak kisebb mértékben s tavaly például azért nem volt baj, mert megakadályozta a kétszéri ösüblítés után végzett ösüblítés. A víz maga csak akkor tisztítható ki a csöveket, ha bizonyos időközökben a káposztásmegyeri vízművekből nagy vízfolyásokat zudítanak be.

A jelen málor alkalmából 3-ikán 14 panasz érkezett, 4-ikén hetvenkilenc, 5-ikén ötvenhárom, 6-ikán kétszáznyolcvan, 7-ikén kilencven, 8-ikán kilenc panasz. A vegyi vizsgálat roszdát állapított meg, a bakteriologiai intézet még nem számolt be. A jelentés sorai közt azt is ki lehet olvasni, hogy a jövőben s nos kizárva az ilyen kalamitás mindaddig, amíg a ehezt legnagyobb vízmennyiség nem áll rendelkezésre. A polgármester épp az ilyen lehetőséget tartja a legveszedelmesebbnek s ezért minden erővel meg kell tenni az intézkedéseket, hogy a közönségnek ne legyen kitéve.

Kajlinger Mihály helyettes vízvezetéki igazgató előadta, hogy a jelentésben nem annyira az önmaga védelmére törekedett hanem íőleg arra, hogy a helyzetről tiszta képet nyújtson. Az igazgatóság a beérkezett panaszok alapján íárt el s egyebet nem tehetett, mert a baj orvosolni csak akkor lehet, ha a konkrét esetek tudva vannak.

Hieronymi Károly hibásnak tartja a lemondást az adminisztráció szempontjából is. Az igazgató mehet ugyan, de nem most. A jelentésben sok a homály. Az a vád nincs helyén, hogy a közönség nem tett az igazgatónak jelentést. Az igazgató írant mindig jóindulattal volt; nem a személye ellen szól, hanem az a fontos hogy mit kell tenni. Nem hiszi, hogy öszig ne lehetne segíteni, mesterségesen e ő kell íőznie a legnagyobb vízfolyászatát az öblítés végett. Nem elégti ki a jelentés a nagy általánossága miatt.

Kajlinger Mihály helyettes igazgató ísméli, hogy egy ilyen öblítés nem elég, hanem legalább öt kell, s az képtelenség a nyáron, amikor minden percben sok víz szorul a közönség. A íőbaj a nagy csövekben van, melyek még nincsenek telve, s azokat csakis erőszakkal beszívattalással lehet kitisztítani.

Halmos polgármester szükségesnek tartja, hogy a közönséget okvetlenül jel kell világosítani, mert a bizonytalanságban a legképtelenebb íővetések és gyanak teremnek, mint például az, hogy a vízművekbe tektett milliókat a íőváros jóformán csak kidobta.

Heltai Ferenc kérdésre előadta a vízvezetéki helyettes igazgató, hogy a tavalyi vízszolgáltatás milyen volt s ezzel kapcsolatosan azt a nézetét nyilatkoztatta, hogy az ídei bajhoz hasonló baj tavaly is előordulhatott volna, ha a két ösüblítés következtében ki nem tisztították volna a íőcsöveket.

A polgármester: E szerint mádközzünk kell a végett, hogy minden tavasszal legyen legalább is két ösüblítés. Na, közönség az ilyen szakvéleményt. Kijelentem, hogy a vízvezetéki igazgatósággal szemben elveztettem a bizalmamat. Ha külföldben az igazgatóság határozott biztosítékot nyújt a véleményéről az írant, hogy ha megteszik a csövek általános öblítését, mikor lehet újra tiszta vizet kapni, akkor hajlandó megengedni egy, vagy két napra is a csövek öblítését.

A bizottsági tagok közül többen jegyezték meg — köztük a középítési igazgató is — hogy ma már a víz tiszta.

Emmer Kornél a vízvezetéki bajok íőlderítésénél nem bízik magában a nagy közönségben, mert tudjuk, hogy ez mennyire hanyag a jelentések tételében. Ezért azt javasolja, hogy a vízművek működésének az ellenörzésére megíőgyelő-állomásokat szervezenek.

Dr. Sehermann Adóli tisztí íőorvos Emmer Kornél kérdésre előadta, hogy a mesterséges szűrés vízszolgáltatásának a megszűntetése íta tényleg nagy javulás tapasztalható a közönséges íeren, különösen a íerítöz betegségének száma ösökkent. Hogy a most mutatkozott zavaros víz mennyiben íoglalhat magában káros hatásokat, arra nézve a bakteriologiai-intézet most íolytat vizsgálatot.

Heltai Ferenc szakvéleményt mutat be arról, hogy a vasoldattól zavaros víz az egészégre nem írta mas. A közönség felháborodás ugyan nem csodája, de attól tart, hogy az erős támadások miatt s a kevés elismerés következtében az igazgatóállásra nem vállalkozik majd szakember. Ő nem vesztette el a bizalmát a műszaki közegek írant.

Hieronymi is megadja azt az elégtételt a helyettes igazgatónak, hogy a rábízott műszaki feladatokat kitűnően oldotta meg. Most azonban arról van szó, hogy a víz megsztisztításáról gondoskodni kell s erre nézve íőntartja a már nyilatkozott nézetét.

A polgármester szintén elismeri a műszaki kezelés jóságát, de a vízvezetéki kezelésben — ísmételtel kijelenti — nincs bizalma. Dr. Pertik Ottó lezszólása után még Kajlinger Mihály hangsúlyozza, hogy a vízvezetéki igazgatóság minden íagja írant elvállalja a keszességet, abban a tekintetben, hogy közőök mindenki lelkismeretesen megtette a kötelességet. A lemondást íőntartja. Bevárja az ügy leíőlyását, de azt nem téri, hogy a becsületében — amelyt hazulról hozott — támadják napról-napra.

Az elnök ezután kijelentette, hogy sem ő, sem a bizottság tagjai közül senkinek kétekedett az ő egyéni becsületében, de a vizsgálatot épp azért rendelte el, hogy ha — amit bizalom hisz — az ő hibátlansága kiderül, neki íényes elégtétellel legyen adható. Most pedig íőhívja a helyettes igazgatót, hogy rögtön kezdje meg a legíőzetesebb szemlést s ha három nap alatt a víz nem lesz tiszta, meg íogják tenni a további intézkedéseket.

(*) **Korteskéddéssel vádolt tisztviselőök.** Tavaly az országgyűlési választások íődején Osztoncs Mihály első kerületi városbíró, Csarú Endre városarsonoki íőleíőgyelő, íőth Gyula számszegéd és Szalecsényi vásárléíőgyelő ellen íőljelentést tettek, hogy hivatalos hatalmukat korteskéddéssre használták fel. A íőljelentett tisztviselők ellen megindították a íegyelmi vizsgálatot megíőző vizsgálatot. A vizsgálat alkalmával csak Szalecsényi vásárléíőgyelő ellen meríttek íőli olyan dolgok, amelyek a íegyelmi vizsgálatra alkalmasak. A többi tisztviselő ellen a vizsgálatot megsztintették.

(*) **A VII. kerületi anyakönyvezető.** A Molnár Kálmán halálával megíővesztett anyakönyvezetőíő állásra a közigazgatási bizottság mai üléséből Szly Józsefet, a helyettes anyakönyvezetőíő állásra László ívánt ajánlotta a miniszternek.

(*) **Adókvetés.** A íővárosi adókvetés-bizottságok e héten a következő új helyrajzszámú házakban öszszírt adókvételekre vonatkozó III. osztályu keresetadójavaslatakat íogják tárgyalni, ugymint az I. kerületi (Krisztinavárosi) szárdán 1939/21—1939/27; ösüírtökön 1939/28—1939/51, pénteken 1939/52—

2141. szombaton 2142—2164; a II. kerületi (Vízvárosi) kedden 3468/69—3477/2, szárdán 3477/2—3491, ösüírtökön 3491—3522, pénteken 3529—3609/45, szombaton 3600/45—3705/12; a IV. kerületi kedden 501—507, szárdán 508—511, ösüírtökön 512—517, pénteken 518—524, szombaton 525—528; az V. kerületi a) bizottság kedden 712—713/714, szárdán 715—721, ösüírtökön 722—724, pénteken 726—780, szombaton 781—723; az V. kerületi b) bizottság kedden 1061—1102, szárdán 1103—1124, ösüírtökön 1125—1182, pénteken 1183—1140, szombaton 1141—1145—54/7—1—17; a VI. kerületi a) bizottság ösüírtökön 3599—3607, pénteken 3608—3614, szombaton 3615—3623; a VI. kerületi b) bizottság kedden 2931—2933/1—2942, szárdán 2943—2960/61, ösüírtökön 2962—2984—87/6, pénteken 2984—87/7—2984—87/8, szombaton 2984—87/32—2991—2/a; a VII. ker. a) bizottság egész héten a külföld megíővittakát; a VII. kerületi b) bizottság kedden 4340—43/4—4342/2, szárdán 4342/2—4348/16, ösüírtökön 4346/16—4347—52/14 b., c., d., e., pénteken 4347/14 b., c., 6—4347/b., c., 6—81; a VIII. kerületi a) bizottság kedden 5336—5341, szárdán 5342—5347, ösüírtökön 5348—5356/b. pénteken 5357—5358/b, szombaton 5358—5360; a VIII. kerületi b) bizottság kedden 6926—6961, szárdán 6962—6936, ösüírtökön 6932—7021, pénteken 702—7080, szombaton 7061—7100; a IX. kerületi kedden 9055—9078, szárdán 9079—9093, ösüírtökön 9094—9120, pénteken 911—9142, szombaton 9143—9175; a X. kerületi visszamaradt számok, valamint a vasuti órházak, kerepesi-temető sarki bérlő, íőllí-íuti-utv mellélt trafik, Népliget, Paskalimok, végre a helyrajzszám nélküli többi öszes házak.

A IV. kerületben az I. és II. osztályu kereseti adó, valamint a íőoldadó és házbéradó utáni általános íővedelmi pótdáról szóló 1902. évi ívetési íajstromok 1902 június 9—16. napjain a IV. kerületi adószámviteli osztály (IV. Váci-utca 62. számú) hivatalos helyiségeiben a délelötti órákban közzémlere tétnek ki. A íelebbzések a székesíőváros közigazgatási bizottságához íntözve, a m. kir. adófelügyelőség-nél tízenöt nap alatt nyújtandók be.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Vígsház a Népszínházban.** A Népszínházban ma este kezdte meg vendégjátékát a Vígsház művészgárdája Fényes Samu határos kuruc-dramájával, *Kuruc Feja Dáviddal*. A trétás operett-mólkák és kuplék színterén az első pillanatokra szokatlanul hatott a komoly drámai stílus, de a darab hangja és színei csakhamar megkapták a közönséget és beleívték a dráma hangulatába. A Vígsház kitűnő művészgárdáján nem lehetett észrevenni, hogy rá nézve idegen színpadon játszik. Az előadást mely a Vígsház saját díszleteivel és teljes berendezésével íolyt, ugyanaz a szabotosság, ugyanaz a minuciózus gondosság íelemezte, mely a Vígsház előadásában már színpadi stíussá vált. A *Kuruc Feja Dávid* szereplői Harasthy Hermin, Hunyadi Margit, Varsányi Irén, Nógrádi Jolan, Pethes, Balassa, Fenyvesi, Szerémi, Tapolczai, Bárdi teljes hatással játszottak Harasthy Hermin harmadik felvonásbeli erős drámai játéka különösen mély hatást tett. A *Kuruc Feja Dávid* népszínházi előadása szép házat vonzott, amely melegen tapsolta a Vígsház kitűnő gárdáját. Az előadást az egyik páholyból Ditrói Mór, a Vígsház művészeti igazgatója is végíőgnézte. (M—s.)

A Vígsház művészei kedden, e hónap 10-ikén *Az örnagy urat* mutatják be a Népszínház közönségének. Mars és Kéroul kedveit bohózata tudvalóleg az ídei szezon legsikeresebb újonságainak egyike és közel ítvenszer töltötte meg a Vígsház nézőterét. Elíőrelátható tehát, hogy a vídám darab a Népszínházban is szíves íogadtásra íog találni. A címszerepet Hegedűs Gyula játszsza, aki Labourdelle örnagy alakját oly kiváló művészi sikerrel kreálta. Pauletet Varsányi Irén adja, aki a második felvonásban énekelt *Róssabimbó és a méh* című románcot páratlan népszerűségre emelte. A többi íőszerepet Nikó Lina, Harasthy Hermin, Góth, Fenyvesi, Tapolczai, Szerémi és Vendrey játszsza.

** **Vendég szereplés az Operaházban.** Az Operaházban holnap, kedden vendégjáték lesz. *Isalberti Sívano* olasz tenorista mutatkozik be a Carmen Don José szerepében. A fiatal énekes Veronában született, tanulmányait Milanóban végezte s aránylag rövid pályafutása alatt íelentékeny sikerrel működött Olaszország íőbb városainak színházában. A vendégen kívül P. Bartolucci (Carmen), Kann M. (Micaëla), Takács (Escamillo), Payer, Berts, Várady S. és Kiss B. játszsza a íőbb szerepeket. Az előadást bérletíőlyamban (85. sz.) tartják és 7¼ órák kezdik.

** **Nemzeti Színház.** Holnap, kedden lép íőli utoljára nyári szabadságra elíőtt P. Márkus Emilia Mótora *Közönségi közőnyel* című vígjátékában, Donna Diana szerepében. — Az *Yvette* íől, amely szárdán kerül először színe, holnap délelött 10¼ órák tartják meg a íőpróbat. A bemutató előadás 7 órák kezdődik. Az *Yvette* háromszor egymásután kerül színe, s utána a legközelebbi bemutató szombaton, 14-ikén *Plautus Antalarája*, a *ögre* cím alatt Csiky Gergely fordításában, mely a *íővénnyel* együtt kerül

színe. A *bögve* szereplői Gál, Paulayné, Molnár László, Helvey Laura, Pálfi, Vizvári, Hetényi. Vizvári, Rózsahegy, Náday Béla lesznek. Ez az előadás is 7 órakor kezdődik.

**** Premiere-bérlés a Népszínházban.** A *Népszínház* jövő szezonjában tartandó tizenegyetemű bemutatódarabjaira a bér-ök számára a tavalyi bérlésben élvezet helyeiket a *Népszínház* főpénztára és hó hónap 12-éig, csütörtökig tartja fenn. E napon túl az összes jegyek a jelenlévőknek adának bérbe. A régi bér-ök felkérték, hogy bérlegetéseiket magukkal hozzák. Bérleti lehet naponta délután 4-8-ig a főpénztárban.

**** A Magyar Színház utolsó ujdonsága.** A *Magyar Színház* ebben az évadban, mint értesülünk, még egy egyfelvonásos kis operettet fog bemutatni. Az operettnak *A kis dobos* a címe és címszerzőjét *Ledófsky* Giza, a színház kitűnő szobret-prímadonnája fogja játszani. A kis operettel együtt *A telefonál* című kétfelvonásos francia dráma fog előadásra kerülni.

**** A berlini Deutsches Theater vendégjátéka.** A berliniek a Vigszínházban holnap másodszor adták a *Reményt*, Heyermans színművét, amelynek bemutatását oly általános tetszéssel és elismeréssel fogadták. A darab főszerepét holnap is Lehmann Elza játszza, játszik még Prelnitz asszony, Heims Elza, Rittner, Kayssler, Bassermann, Reinhardt és a többiek mind, akik a Reményt nálunk is diadalra juttatták.

**** Vizsgálati hangverseny.** Somogyi Mór zongoraművész konzervatóriumában vasnapon három vizsgálati hangversenyt tartottak, mely alkalommal a zongora-, hegedű- és énekostályok növendékei mutatják be szép haladásukat. A nagyszámú megjelent közönségnek ismét alkalma volt meggyőződni arról, hogy komoly és magas színvonalon áll az intézet. A zongora-osztályban már a kezdőkönél létezőes ritmikai és szabatos előadást észlelünk, míg a kíművelési osztálybelieknél föltűnt a bravuros technika és stílus-erő interpretáció. Tehetséges növendékek Haller, Mautner, Minkó és Haader növérkek. Az énekostályban a hangregiszterek ideális kiegyenlése és finom pontosított előadás, míg a hegedű- és többi osztályokban mindenütt művészi törekvés érvényesült. Az évszáz vizsgák 20-25-ig tartanak. A beiratások augusztus 26-án veszik kezdetüket a kitűnő intézetben, amelyben a legkiválóbb tanerők működnek.

**** A kereszt jelében.** A budai Nyári Színkör személyzetét *A kereszt jelében* című történeli korrajz foglalkoztatta. Az érdekes tárgyú darab fordítását Dr. Komor Gyula végezte. A bemutatód előadás é hó 20-án lesz.

**** A Városigeti Nyári Színház.** Teljesen zsúfolt ház előtt került színe tegnap Guthi Soma *Házassodjunk* című zajos sikert aratót bohózatá. A közönség pompásan mulatott és a több szereplőknek: Gyöngyi Lászlónak, Csongori Marikának, Etsynek, Latabárnának, Polgárnak, Szentesnek, Mátrának és Gümörinek sokat tapsolt.

**** Operaelőadás a Telefon Hírműködésben.** Isalberti Silvano vendégfellépéval ma este Bizet operája a Carmen kerül előadásra a Magyar Királyi Operaházban. A Telefon Hírműködés ez az előadás előzetes szórakoztatására teljes egészében kizvetleni fogja, úgy hogy az előzetők abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy odahaza a lakásukban is végighalghatják a Carmen-t. Az opera közvetítése után a rendezés est felolvasás következik, majd annak bevégeztével 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

A Vadkacsa.

— Ibsen-premiere a Vigszínházban. —

Budapest, június 9.

Az Ibsen-premierek nálunk Budapesten ritkák. Ibsen drámái közül magyar színpadon és magyar fordításban még nem került színe: *Catilina*, *Olaf Liljekrans*, A szerelem komédiája, *Peer Gynt*, A trónkövetelő, *Brand*, A császár és a galileai, *Ijak szövetsége*, *Rosmersholm*, *Hedda Gabler*, *Szolnász építómester*, *Föltámadás* és még egynehány a történeli drámák sorából. Ezek a darabok nem mulatságok, hanem bennük sok homály és tévedés, de mindnyájukon rajta van az eredeti lángész, a nagy gondolkodó és igazságkereső bélyege. És akik a színházban nemcsak azért járnak, hogy egy-két óráig jóízűen nevetgéljenek, — akik kutató, elmélyedő, okulni vágyó lélekkel mennek a színházba és mohón figyelik, hogy a költő, a drámaíró milyen felvilágosításokat ad az életről, milyen álláspontot foglal el a legkomolyabb kérdésekkel szemben, miket tud felhozni az emberi érzések rejtelmes mélységeiből: azok szívesen oadadnak a mulattató repertoárhoz nagy részét, ha kárpótlást ezeket a komor, homályos, nem nevetésre, hanem gondolkodásra serkentő darabokat vizsik eléjük.

A Deutsches Theaternek köszönhetjük, hogy ma este Ibsen-premiere volt a Vigszínházban. A *Vadkacsát* mutatták be gondosan kidolgozott, mintaszerűnek mondható előadásban.

A *Vadkacsa* már azért is rendkívül érdekes, mert Ibsen szimbolizáló hajlamát talán sehol sem látjuk markánsabban kidomborodni, mint ebben a darabjában.

Werle háromtájlados és nagykereskedő üzletés, Ekdal, törvénybe ütközö manipulációk miatt börtönbe került. Kiszabadulása után minden energiája megtört; többé nem iparkodott, hogy nagy erőfeszítések árán rehabilitálja magát; Werle kegyelemkerényerén él, aki aktákat magától vele. Az elvesztett szá-

badságot, az erdőt, a nagy vadászatok gyönyörét azzal a gyermekes mulatsággal pótolja, hogy fia házában a padlásán, karácsonyi ünnepekről megmaradt fenyőfák közt, tengeri nyulakra lövöldöz. Werle azt mondja róla: „Vannak emberek a világon, akik végképp alámerülnek, ha egy pár sörét hatolt a testükbe és többé sohasem bukkannak föl.” Ez az öreg Ekdal a fiával, Hjalmmárral és tizenégyéves unokájával, Hedviggel egy törött szárnyú vadkacsát ápol a padlásán. Werle, a gazdag nagykereskedő, lótte meg a szárnyát vadászati közben. Lebukott, a víz fenékre merült, de a Werle vizsgálja utána ment és kihuzta onnan. Ekdal kapta meg Werle insásától. És a szegény, szomorú, szárnyatörött vadkacsa most ott tengődik az Ekdal-család padlásán egy szalmával bélelt kosár közepén. Ime a szimbolum. Az öreg Ekdal is megsebezte a sors; alábukott, elmerült; de a nagykereskedő *sadalmá* utána ment, kiemelte a zülles fenékről és most ott vegetál a Werle kegyelemkerényerén, aki szintén kompromittálva és vádolva volt, de ki tudott gázolni a bajból, mert nem tartozott az Ekdalok közé, akik végképp alámerülnek, ha egy pár sörét hatolt a testükbe.

Ez a szimbolum a numero 1. A második vonatkozás Ekdal fiára, Hjalmmára esik, aki az apa bukása előtt büszke reményessége volt a családnak s akinek a számára az öreg Ekdal katasztrófia után Werle nagykereskedő fotográf-műtermet rendezett be. Együttal feleségül vette a gyantulan ifjává Ginát, a szeretőjét, akit titokban azután is támogat. Pénzt ad a háztartásra, amiről a férj semmit sem tud. Tizenöt éve tart már ez a házasság és Hjalmmának van egy tizenégyéves leánya, Hedvig, akit forróan szeret. Szeretne híres és gazdag lenni ezért a leányért. Elhitheti magával, hogy előbb-utóbb valami nagyszerű fölfedezést tesz, amivel korszakos örömet teremt a fotográfálásban. De csak ábrándozik, csak remél és tovább ül a homályban, a szegénységben, mint az a madár ott a padlásán, aki törött szárnyakkal végtelen vizekről álmodik a kosár közepén. Ime a második sebzett vadkacsa. A szimbolum numero 2.

A harmadik vadkacsa: Gregor Werle, a nagykereskedő fia, aki meghasonlott az apjával, fölment a hámorba és tizenöt évig élt ott az erdőben aszkéta egyszerűséggel, a maga keresményéből, mint apjának bármelyik közönséges beameré. Tizenöt év múltán ez a fiatal ur, aki *Rechtschaffenheitsfeberben* szenved, lejön a hegyről és találkozik Hjalmmárral, egykori iskolatársával és legjobb barátjával. Keletemen meglepetést érez, amikor Hjalmmár házasságáról értesül. De mégis elmegy hozzá lakni, amikor az apjával újra összvesz. És itt, a hazug házasságban ebben a moosarában csakhamar belátja, hogy ő csak az igazság tiszta levegőjében élhet. Szent kötelességének ismeri, hogy fölviágosítsa Hjalmmárt. Szerinte Hjalmmár lángész, kiváló ember, igazi ember, aki csak akkor lehet nagy és boldog, ha meg tudja, hogy az az asszony, akivel már tizenöt évi házasság csatolása össze, voltaképpen bukkott nő és szeretője volt az édes atyjának. Ha ezt megtudja, akkor többé nem lesz közöttük titok, nem lesz hazugság és új, tisztább alapon előről kezdhetik a házasságot. A vadkacsa nem tudja megszokni a padlást, hiába ültetik a szalmás kosár közepébe. Ő sem tud hozzátörödni Hjalmmár házában az Hjalmmár házasságához. Kell, hogy szójón. És szól. És semmié teszi Hjalmmár boldogságát örökre. Sőt a kis Hedviget indirekte meg is gyilkolja. Mert Hjalmmár a fölviágosítás után nemcsak a feleségét veti meg, hanem Hedviget is azzal gyanúsítja, hogy a nagykereskedő gyermeke. Szívtelenül bánik a gyöngéd leánykával, aki annyira elkeseredik, hogy az öreg Ekdal pisztolyával szíven lövi magát.

Igy válik Ibsen osodálatos drámájában a padlásán ápol, sebzett szárnyú vadkacsa hármas szimbolummá. Sőt van negyedik szimbolum is: a szeretet szimboluma, szintén a vadkacsával kapcsolatban. Werle Gregor azt mondja Hedvignek: ha vissza akarja nyerni atyja szeretetét, hozza meg a szeretetnek egy ínséges áldozatát. Hjalmmár azt kívánta (mikor a felvilágosítások után dühbe jött), bár kitekerné valaki a vadkacsa nyakát. Nos, hajtsa végre, amit az atyja kíván. Ölje meg a vadkacsát, a család szemefényét; és atyja meg fog hajolni a szeretetnek ilyen magasztos bizonyossága előtt. A kis Hedvig rááll. De hogy szeretetéről még meggyőzőbb, még magasztosabb bizonyosságot adjon: nem a kacsa, hanem a saját szomorú, ártatlan szíveskőjét lövi keresztül.

Egy család boldogsága elpusztul, a kis leány meghal, Gregor Werle, aki belátja, hogy „ideális küvetéseivel”, igazmondásával borzasztó bakot lök, halmi készül. Ebben az általános pusztulásban csak egy marad él és egészséges: a beteg vadkacsa. A vadkacsa tovább él, mint a megsebzett morálnak, a fotográf-átolierben senyvedő lángésznek, az igazságszeretnek és a gyermek szeretnek négyes szimboluma. Ha nem becsülünk annyira Ibsent még a hibáiban, még a tulságaiban is, írívöl módon így

kiáltának most: a háromosórú kacsa normális vizi-madár ehhez a vadkacsához képest!

Hát annyi tény, hogy a savaros meneti dráma kinos disszonanciával végződik. Tény, hogy Ibsen, aki más darabjában az igazmondást komolyan veszi és nagyra tartja, itt a saját ideálja ellen fordul, mert Gregor Werleben a kész futóbolondot állítja élénk. Ez a fiatal ember belátás. pszichológia dolgában hülye és az igazság nevében olyan bután olyan sőt otrombasággal gázol át az emberek boldogságán, hogy rokonszenyünk az illúziók, az élet szép hazugságai felé fordul. Az igazmondás csodójának, kiméletlen szatírának beválnék ez a dráma. De karrikatúrához nem ilik a komoly, tragikai pöz. Ha ezutal paródiát akart írni Ibsen: miért hal meg a kis Hedvig? Szatírátkában mit keres a halál?

És mégis: az életnek milyen remek rajzait látjuk a darab egyes töredékeiben! Milyen igaz drámaszággal indul az első felvonás ahol a két Werle — apa és fia — szemben áll egymással. Milyen tökéletes jellemzés a fiatal Ekdal alakja, akit tetterős lángésznek tartanak s aki csak arra képes, hogy szájszajkodék, hogy kivetetlen tervekét kovácsosjon és a mások keresményéből éljen. Delobellnek norvég pendantja ez a Hjalmmár. És az émi kezdő leánytípusát senki sem feslette bájosabb naivitással, mint Ibsen a kis Hedvig alakjában. A valóságnak és a kültésznek ez a gyönyöji összeolvadása toronymagaságban áll az összes modern vigjátékok paradés backfisch-alakjai fölött.

Ibsen szellemének a sava-borsa megvolt a kitűnően betanult, kitűnően rendezett előadásban. Szín és hangulat hatotta át a játék minden részletét. Lát-szott, hogy a színészek érték a szerzőt és a darabját. Lehman, Heims és Triesch Irén ma együtt működött Gina, Hedvig és Sörby asszonyság szerepében. A bájos és nagytehetségű nőnek ez a trászta különösen érdekelte a közönséget.

A. E.

MŰVESZET.

□ **A Nemzeti Szalon Aradon.** Vasárnap nyílt meg a *Nemzeti Szalon* aradi tálalata. A megnyitásra Aradra érkeztek a Szalon képviselőiben *Véssi József* alelnök, *Ernst Lajos* igazgató, *Rubovics Márk* titkár, ott voltak továbbá *Róna József* szobrász, *Kézdi-Kovács László*, *Ecsy Ferenc* festőművész, *Vágyó László* építőművész és a *Lóvárosi* sajtó több képviselője. A polgári leányiskola épületének azokat a termet, amelyeket a tárlat eloglal aradi közönség színe-java töltötte meg. Az aradi képművészeti egyesület nevében *Csák Cir* ék minorita rendfőnök lendületes beszéddel üdvözölte *Véssi József* és a kiállító művészeket. *Véssi* köszönetet mondva az üdvözletért, felkérte *Institúris* Kálmán polgármestert a tárlat megnyitására. *Institúris* polgármester formás és tartalmas megnyitóbeszéde jezte be a megnyitónapságot. A tárlatot egész nap roppant tömegekben kereste föl a közönség. Egyértelmű és a vélemény, hogy ez a kiállítás, amelyen *Munkácsy Mihály* mellett az újabb mesterek és a fiatal generáció legjobbjai igen sok kiváló és nem egy elsőrendű alkotással vannak képviselve, az Aradon rendezett összes eddigi tárlatok felülmúlja. A budapesti művészek munkái közül *Fényes Adolf*, *Márk Lajos*, *Szenes Fülöp*, *Grünwald Béla*, *Knopp Imre*, *Kézdi-Kovács László*, *Nagy Zsigmond*, *Csák István*, *Keményffy Jenő*, *Rippel-Rónai József* képei tetszenek leginkább. Nagyon méltányolja a közönség a három helybeli kiállító: *Balla Frigyes* — a *Képművészeti Társulat* egyik tárlatán előnyösen feltűnt fiatal piktor — *Urhegyi* és *Barna* képeit is. Mint öröndetes jelenséget említjük, hogy a vásárlás meglepő élénkséggel indult meg. Mindent egybevéve, ez a vidéki tárlat egy igazán előkelő művészi esemény benyomását teszi.

□ **Szoboravatás Aradon.** Aradról jelenti tudósítónk: *Neuman Testvérek* gyártelepén tegnap délután lep érték le *Neuman* Edének, a világhírű ipartelep alapítójának *Róna József* által mintázott mellszobrát. A leleplezés ünnepére a gyárnak szépen parkirozott udvarán vagy ötszáz lónyi közönség gyűlt egybe. A város hatósága a helybeli közgazdasági szaktestületek, intézetek és társadalmi egyesületek mind képviselve voltak és Budapestről, valamint a vidékről is jöttek küldöttségek és notabilitások leróni a kegyelet adóját *Neuman* Edének, a magyar ipusztrialis élet e kitűnőségének emléke iránt. Az ünnepi beszédet *Neuman* Samu, a család mostani doyenje mondotta. A hatásos beszéd közben lehullott a lepel a szoborról, amely igénytelenségében is rendkívül megkapó, a maga reális erőjével és intim finomságával. A közönség hosszas lelkes élénzséssel ünnepele *Róna* mestert, akinek a szónok meglepő hangon tolmácsolta a család köszönetét. A leleplezés után

Institorias Kálmán polgármester Arad város kegyeletét tolmácsolta; majd az aradi Kereskedelmi és Iparkamara nevében **Kristófy János** elnök, az **Országos Iparégyesület** nevében **dr. Soltész Adolt** titkár mondott rövid beszédet. Ezután sorra jöttek korszorikkal a különböző egyesületek és testületek képviselői, az elhunyt tisztelői, a gyártelep tisztviselői és munkásai. Megható volt, mikor felvonták a Neuman Ede által alapított kisdövény növendékei óvodájuk vezetésére alatt és egy apró oláh léányka csinos magyar dikolója után virágokat szórtak a szobor talapzatára. Az emelkedett, szép ünnep után gazdag oszonna következett, lenn pedig, a roppant telep hátsó tágas telkén nagy népmulatság volt a munkások számára.

VIDÉK.

— **(Pestmegyei közgyűlés.)** Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága ma kezdte meg évnegyedes közgyűlését **Beniczky Ferenc** főispán elnöklése mellett.

A napirendetérés előtt az elnöklő főispán örömmel jelentette be, hogy **Beniczky Lajos** a vármegye közszereletben és tisztelhetlen levő alispánja, a királytól a vaskorona-rendet nyerte kitüntetésül. Minthogy a királyi kegynek ez a megnyilvánulása a közgyűlés ideje előtt régebben történt a rendjelt a főispán a közigazgatási bizottság ülésén adta át s kéri, hogy a ténny a közgyűlés vegye tudomásul. **Freyssinger Lajos** bizottsági tag szép beszédben méltatta az alispán érdemeit. A király mintegy szentesítette azt az elismerést, amelylyel az alispán iránt a vármegye közönsége a pályája elejétől fogva van. Indítványozza, hogy az alispánnak 50 éves szolgálati jubileumát a januári közgyűléskor ünnepelejk meg. **Beniczky Lajos** alispán megköszöni az iránta mutakozó szeretetet s igéri, hogy ezennel is a hazaszerelet, a legitím uralkodó iránt való hódolat s erős akarat a közügyeket illető munkákban, lesznek a jel-szavai. (Éljenés.) Az alispán erre meglette negyed-éves jelentését. **Tóth József** királyi tanácsos, pestmegyei tanfelügyelő 25 éves szolgálati évfordulóját fogja ünnepelni a megyei tanácsület. Indítványozza az alispán, hogy az ünnepségben küldöttségileg vegyen részt a vármegye közönsége. (Helyeslés.) **Gróf Szapáry István**nak, Pestmegye volt főispánjának az elhalálozását mély fájdalommal jelentette be az alispán; indítványozza, hogy az érdemeit jegyzőkönyvileg örökítsék meg s a gyászoló családhoz részvétárral intőzzenek. (Helyeslés.) **Gróf Szapáry István** elhalálozása következtében megfűresedett közigazgatási bizottsági tagságra az összes szavazatokkal **Kossuth Ferenc**ot választották meg. A főispán melegen üdvözölte **Kossuthot**, kérve, hogy a munkásságával támogassa a közigazgatási bizottságot. **Kossuth Ferenc** lelkes éljenzések közben köszöntö meg a megválasztatást.

Nyilttér.

VÉRGYÓGYÍTÁS **HEMOPATIA**

Ha az új eredeti gyógymód rendkívül sikeresen használható, akkor az a legjobb, amely a legkevésbé károsítja az egészséget, és a legkevesebbet okozza a betegnek. Ez a gyógyszer a legújabb és legmodernebb be-
rendezésű Electro-Medikai intézet Budapest, VI., **Török-
István 44. I. em.** Összes medikai villamos gyógyfűrdők, tudományos vizsgyógyászok, elektroparizator. **Káthartórsé!**
UJ GYÓGYMÓD! Tapasztalt biztos s gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után ízhető. Prospektus és levelek értesítési díjmentesen küld az intézet.

Dr. KOVACS J. egyet. orvosnagytan (Hemopatia) rendeltetésre van Budapest, V. ker., **Váci-kört 18. szám** alatt.
Rendelés naponta 9-1-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol.
Betegeket intézetben kívüli is kezel. — Nohés betegnek legbiztosabb gyógymódja.

Gyógyfürdőbe készülő betegek figyelmébe!

Idég, nemi, vér és gyengeségi bántalmak gyökeres gyógyítására első helyen ajánlható

Dr. MITZGER

a kontinens egyik legjobb gyógyhatású és legmodernebb be-
rendezésű Electro-Medikai intézet Budapest, VI., **Török-
István 44. I. em.** Összes medikai villamos gyógyfűrdők, tudományos vizsgyógyászok, elektroparizator. **Káthartórsé!**
UJ GYÓGYMÓD! Tapasztalt biztos s gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után ízhető. Prospektus és levelek értesítési díjmentesen küld az intézet.

(Az e rovat alatt közöltéeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

• **Bécsi lövészversenyek.** Holnap ér véget a Derby-meeting, mely kissé egyhangú és eseményekben szűkölködő volt. Az utolsó nap főitése a **Lady Patroness** verseny, melyben **Davensberg, Cappelmeister, Sebes** és **Lachygu** küzdenek meg egymással. Jelöltjeink:

- I. Perhaps
- II. Bistós — Sarkantyú
- III. Davensberg — Cappelmeister
- IV. Retour — Cavatina

- V. Diadal — Ugyanaz
- VI. Foresdan — Brom
- VII. Rohonczy-istálló — Ballada.

• **A bécsi lövészverseny eredményét** minden más orgánom megelőzve a leghamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon-Hirmondó utján tudhatjuk meg az érdeklődők, mert a Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonbeszámolójában közvetlenül az egyes versenyek lefűtása után két hatamunként részletes tudósítást olvastat vel a versenyek eredményéről. A lövészversenyekkel felolvására, melynek összeredményét már hat óra táiban felolvastatja a beszélő uság, kétszeres nadjellel hívja fel az érdeklőzők figyelmét a Telefon-Hirmondó.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Takács Zoltán bankgőyára.** Az ítélőtábla ma délelőn hirdette ki az ítéletet **Takács Zoltán** és társainak pénzhamisítási bűncselejtében. A másodbíróság ítélete álltaiban enyhébb. A tábla **Takács Zoltán** 7 évi fegyházbüntetését 7 évi börtönrre változtatta. **Oravecz Jánost** és **Csapó Józsefet** 5-5 évi fegyházra **Gallai Imrét** 3 évi fegyházra, **Vay Alajost** 5 évi. **Bálint Ferencet** 4 évi fegyházra. **Gruber Istvánt** 8 havi börtönrre. **Halász-Szabó Sándort** más évi börtönrre, özv. **Korda Gergelyné** 1 évi börtönrre. **Petyó-Horváth Jánost** más évi börtönrre, **Kocsis Imrét** 8 havi börtönrre, **Kiss Lajost** és **Lajosné** 6-6 havi börtönrre ítélte. ellenben **Halász-Szabó Imrét**, **Vida József**et i. j. **Halász Ferencet**, **Helcsy Károlyné**et, özv. **Csapó József**et és **Tóth Mihály**t nem tartotta.

§§ **Hamisított tankönyvek.** A pozsonyi törvényszék ma tárgyalta **Meixner Gusztáv** vendéglős és **Kohn Ferenc** pincérek bűnjét. Meixner tavaly az első osztrák tankönyvkiadót két betéti könyvesekéjét 3, illetve 4 koronáért három ezer és négyezer koronára hamisította és Budapesten 2, illetve 3 ezer koronáért adta és Budapesten báró Bornemissza és Ritter von Meixner név alatt többeket megkorsított. **Kohn Ferenc** a legtöbb ügyben tettestarsa volt. A törvényszék Meixnert három, Kohn-t két évi fegyházra ítélte.

Feldult házaset.

Budapest, június 9.

Csodálatos háttére van annak a családi tragédiának, amelynek tárgyalását ma kezdte meg a pestvidéki törvényszék esküdtbírótsága. Az anyós szerepel a háttérben, mint egy boldogan indult házaset feldúlója. Egy fiatal házaspár drámája ez, melynek előidézője az anyós volt, aki a fiatalok ügyébe beleárta magát, addig üldözte vejt, míg csak ez el nem költözött feleségétől. Az elűldözött vó erre elkezesedésében revolverhez nyúlt, többször rálőtt a feleségére és kis fiára. Az asszony ugyan életben maradt, de alig tizhónaposan kis fia meghalt.

Kramer Rezső géplakatos 1899-ben nőül vette **Moser Mihályné** kőbányai házultadononak **Étel** nevű leányát. A fiatal pár boldogságát mi sem zavarta addig, amíg első gyermekük, egy kis fiúcska meg nem született. Ennek születése azután megpecsételte a szülők további sorsát is. **Moser Mihályné**, az anyós, mindenáron ki akarta venni a kis fiút a szülői gondozás alól s mindenféle babonás kezeléssel akart beúlé embert faragni. Ebbeli törekvésében szemben talála vejt magát. Ez az ellenzés uting elég volt az anyósnak arra, hogy vejt üldözze és sértgesse. A mult év november másodikán is összejövetélre s az anyós erre Du Gassenburi kifejezéssel illette vejt s egyben kiutasította abból a házból, amelyben ő adott nekik lakást Kispesten. A férj ezután csak látogatónba járt nejehez és gyermekehez. Ez a különválás mód nékük elkeserítette, s eltökélte, hogy családát, azután pedig önmagát is megölj. Ezt a véres tettet részben végre is hajotta.

A pestvidéki törvényszék **Kramer** Rezsőt gyilkosság büntetésért és gyilkosság kísérletért helyezte vad alá s bűnjétét ma tárgyalta az esküdtszék Rónay Kamill táblai bíró elnökleite alatt. A tárgyaláson a vádat dr. **Halász Lajos** kir. ügyész képviselte, vádlottat dr. **Visontai Soma** védte.

Az esküdték kisorsolása után elnök a vádlottat hallgatta ki, aki nem vallott a magát bűnösnek. Majd e mondta, hogy míg a gyermekük meg nem született, addig békésen éltek, de azután az anyós mindenbe beleártotta magát. A fin egy ízben beteg lett s orvost kellett hívni, aki megvizsgálta. Az anyós erre azt mondta, mire kell orvos majd meggyógyítja ő. Ezután mindenféle babonás-szerekkel kezdte vó kuruzsolni. Paparazsat tett a vízbe s keresztet vette rábintette a gyerekre, azután pedig elitította, hogy fűrdessek. Emiatt többször tiltakozott, de nem használát semmit. Ekkor elhatározta, hogy vejt vet ennek a kinos helyzetnek és eposztatja feleségét, gyermekét s önmagát. Ezután e mondta részletesen a lövészek történetét és zokogva lájlalta tettet. Tagadta, hogy tettet előra megintotta s csak a pillanat hatása alatt rántotta ki — ugymond — és használta revolverét.

Kramer Rezsőné, a vádlott feleségének kihallgatására került a sor. A feketé gyászruhát viselő 20 éves fiatal asszony kijelentette, hogy vallani akar.

- Szereteből ment férjhez?
- Igen.
- Mikor kezdődött a viszálkodás s miért?
- Mikor a kis fia született, azóta a Rudt folyton gorombáskodott a mamávat és velem is.
- Lássá a férje azt mondja, hogy az anyósa idézte elő a civakodást?
- A mama nem, hisz nem is volt nálunk.
- Mikor az anyja kiutasította magukat, ez no-

vember hó 2-án történt, mi történt ezután egész lebruarig?

- A férjem eljárt hozzám.
- Mondta ezalatt az idő alatt a férje, hogy menjenek egyűve lakni. Hagyja ott az anyját.
- Mikor lebruar 3-án eljött, mondta nekem, gyere Ete, veszünk külön lakást. En mielött ielelhettem volna, már ránk lőt.
- Többször nem hívta mgsát?
- Szólt többször is erről, de nem gondoskodott a lakásról.
- Miennyi pénzt adott magának, mialatt külön válya éltek?
- 35 forintot s ezt élelemre fordítottam.
- Mikor lebruar 3-án elkövette a tettet, azelőtt beszélgettek. Izgatott volt a férje?
- Nem.
- Van valami kárkövetelése a férje ellen, kívánja a megbüntetését?
- Nincs követelése s nem is kívánom megbüntetését.

Kramer nék a bíróság megeskette. Ezután a fegyverszakértőket hallgatták ki.

- Következett az anyósnak, **Moser Mihályné**nek kihallgatása. A házasság létrejöttének körülményeit kérdezte tőle első sorban az elnök, azután pedig a viszálkodás okairól intézett hozzá kérdéseket.
- Lássá, a veje azt mondja, hogy maga folyton szította az ellenségeskedést közte és a felesége közt?
- Eszemagában sem volt. O mindig bántott engem és sértgetett.
- Hát kegyed nem sértette?
- Nem én, egy szóval sem. O volt az első ember a házamnál, ha ő hozzám jött.
- Mikor összeszólaokoztak, mit mondott magának?
- Vén disznó!
- S maga mit mondott neki?
- Semmit, csak azt mondtam neki, hogy én nem török gorombaságot a házamban, költözökde-jetek ki.

Következett a szembesítés az anyós és a vó között. **Kramer** tagadta, amit anyósa állított s emondta, hogy az anyósa, mikor kiutasította házból, azt mondta neki: Sülyedjen el a föld, ha még egyszer utad ide vezet a házamba! **Moserné** tagadta ezt.

A törvényszék délelőn szünetet tartván, délután folytatta a tanuk kihallgatását és a tárgyalást holnapra halasztotta.

TÁVIRATOK.

A pápa a konzisztóriumban.

Róma, június 9. A pápa ma délelőtt a Sala Regiában konzisztóriumot tartott, amelyen **Martinelli, Sierbensky** és **Puzyna** bíborosoknak a szokásos szer-tatásokkal átadta a bíboros kalapot. A konzisztóriumon jelen voltak a Rómában lévő összes bíborosok, sok püspök és prelátus, a diplomáciai testület, a római arisztokrácia, az egész pápai udvar és sok meghívott vendég. A pápát, aki kitűnő színben van, nagy lelkesedéssel üdvözölték. Azután a pápa beszédet mondott, amelyben hálát adott Istennek azért, hogy megérte püspöki jubileumát és örömmel üdvözölte a lét-mába jövő zarándoklatokat. Sajnákozással emlékezett meg a hit ellenségeinek törekvéseiről, mint akik Olaszországot és különösen Rómát keresztényellenessé akarják tenni, írásban, beszédekben, szinpadon és egyéb eszközökkel előmozdítva az eretnekséget, a protestantizmust és a pornográfiát. A nyilvános konzisztórium után titkos konzisztórium volt, amelyen több új püspököt neveztek ki, köztük Jordant görzi és Nagelt triezsti püspökké.

Közgazdasági táviratok.

New-York, június 9. (Terményfűszede.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/2), Juniusra 9,85 (9,88). Szeptemberre 10,06 (10,01). New-Oreansban helyben 9 1/2 (9 1/2). — **Petroleum:** Stand white New-Yorkban 7,40 (7,40). Stand white Philadelphianban 7,35 (7,35). Refined in Cases 8,50 (8,50). Credit Balances at Oil City 1,20 (1,20). — **Zsír:** Western steam 10,70 (10,65). Rohe és Brothers 10,90 (10,85). — **Tengeri iránzata gyenge.** — Juniusra — (—). — Juliusra 67,4 (68,—). — Szeptemberre 68,4 (64,4). **Busa iránzata gyenge.** — Píros ószi helyben 79,— (80,—). Juniusra — (—). — Juliusra 77,4 (78,—). Szept.-re 75,4 (76,4). Dec.-re 77,4 (77,4). **Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,4 (1,4).** — **Kávé:** fair Rio T. sz. 5,4 (5,4), Juniusra 4,85 (4,80). Szeptemberre 5,05 (5,05). — **Liszt:** Spring Wheat cears 2,95 (2,95). — **Onior:** 3,— (2,4). — **On:** 29,37 (29,07). — **Rész:** 12,4—12,60. (12,4—12,12). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 9. (Terményfűszede.) (Zárlat.) **Busa iránzata gyenge.** — Juniusra 71 1/2 (72,4). — Juliusra 72,4 (72,4). — **Tengeri iránzata engedő.** — Szept.-re 58,4 (58,4). — **Zsír:** Juliusra 10,32 (10,25). — Szept.-re 10,35 (10,30). — **Szalonna short clear 10,60 (10,55).** — **Sertésus:** Juliusra 17,50 (17,42). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Boldogság.

Délihábos rónatáján, széke Tisza partján
Éldeglek ha párommal csöndesen, lasscskán.
Ot fehérik házikóm az Új templom tövében,
Van is benne sír-rívó istenáldás bőven.

Délihábos rónatáján van az én kis kertem,
Közepében rózsza nyílik. Én magam ültemem.
Feslegesem a kis kertnek legszebb rózsaszála,
Felső bimbó: két kis fiam csókartermett szája.

Galambszelíd, áldott lélek az én gyöngyvirágom,
Gyöngédségben nincsen párja szépe a világon:
Tejbe-vajba fűrészt engem! Soha semmi gondom
Háztartásra, miegymásra. Isteneimre mondom!

Nem tagadom, zsörtölődik hébe-hóba vélem:
„Mért zárkózom négy fal közé szobatorodás-képpen?”
„Mért nem megyek a szabadba szórakozás végett?”
„Tarka-barka átom-bákom mikor ér majd véget?”

„Ugyan minek gubbaszkodik szent könyveit bujva?
Ocska írást betűzgetni soha meg nem unja!”
Igy duzzog és hamarjába becsukja a könyvem,
Nehéz, vaskos bibliátam előlítja könnyen.

Dallikozok, verselgetek, mikor kedvem szökken;
Ő pediglen besompolyog verselgetés közben:
„Hát már megint? Imádságos szent verseket dudol
Nem elég volt mostanáig?” — így pirongat újból.

„Tisztelőndő férjem uram! Nagyon szépen kérem,
Nocsak mindig manoryszágról zöngicséjtem nékem
Hagyja el a zsolozsmákat, malasztos éjket...
Irjon inkább fairól — vidám versikéket!”

Épp most ébredt a kisebbik vigan csengő hanggal;
Rán kandikál a bölesőbb, mint égből az angyal;
Párnák közül aranyhajó kis fejét kidugja;
Mit gégicésél, mit nevetgél? Csak ő maga tudja.

A nagyobbik tipeg-topog föl és alá járva;
Hozzám simul kis kacsóját ölelésre tárva;
Pici száját édesdeden esokra csuesorítja
És kezemet forró hévvel ajkához szorítja.

Anyjuk pedig mind a kettőt nagyboldogan nézi,
A kis legényt, meg a nagyot egyformán becezi.
Elet nézem én is őket s felvidul a lelkem,
Szent bibliát, verselgetést bezeg elfelejtem.

Minek írjak róluk verset? Nincs szükség a dalra.
Gyere anyjuk, fordítsuk most ezt az időt arra:
Osztagossunk csótra csókot mind a két legénynek,
Hisz a csókának csatlánása — leggyönyörűbb ének.

Heves Kornél.

Viktória koronázása.

Abból az alkalmából, hogy VII. Edvárd angol király fejére nemcsak nagy ünnepek keretében ráteszik a koronát, érdekes az, hogy miképpen történt meg Viktória királynőnek a koronázása. Az erre kíváncsiakat bőven kielégíti Abel Chevalley mostában megjelent könyve, amely Edvárd királyról szól. Viktória királynő koronázása 1838. június 28-án történt. Délelőtt tíz órakor hagyta őna diszkoosiban partiját a királynő, a diszkoosiba nyolc szürke volt befogva. A Westminster-apátságban tizenöt ezer ember várakozott, köztük mindazok, akik a brit címer-könyvben szerepelnek. Viharos feljenzés közben a királynő leül széles székében, s felhangzik a koronázó himnusz. Akkor Viktória elé lépett a canterbury érsek és keletnek fordulva, így szól:

— Uram, bemutatom önöknek ezennel Viktória királynőt, a királyság kétségbevonhatatlan királynőjét, ha önök eljöttek, hogy hódoljanak neki, tegyék meg ezt.

Ugyanezt az érsek megismételte a világ többi tája felé s mindenfelől visszhangzik rá:

— Isten óvja Viktóriát.

Arra a királyeskü szerzetése következik. A canterbury érsek kérdi:

— Leteszi felséged az esküt?

— Igen.

— Akkor esküdjék meg ünnepesen, hogy az egyesült királyságot, valamint azokat az országokat, amelyek vele összefüggnek, a parlament által elfogadott törvények és szokások szerint fogja kormányozni.

Mindenki feszült figyelemmel halgatja a választ, amely így hangzik:

— Megígérem ünnepesen.

— Érvényt fog-e szerezni felséged minden erejével a törvénynek s kegyelmet és igazságot fog-e gyakorolni minden elhatározásában?

— Igen.

— Akkor esküdjék meg felséged, hogy minden erejéddel tartatja Isten törvényeit, az evangélium, a protestáns és reformált vallás igaz tanítását. Esküdjék meg felséged, hogy tartatja és megőrzi Nagybritannia

és Írország egyesült egyházát, annak tanítását, kultuszát, fegyelmét és uralmát, amiként törvényben van iktatva Nagybritannia, Írország és azokra az országokra nézve, amelyek velük kapcsolatban vannak. Esküdjék meg, hogy Angolország, Írország püspökeinek és papságának, s a gondjaikra bízott egyházaknak minden jogát és privilégiumát megőrzi, amelyeket a törvény biztosít nekik.

— Esküszöm mindezzel — feleli a királynő szilárd, tiszta hangon.

Akkor még fiatal lányka volt, csaknem gyermek, aki ezeket a súlyos tartalmú szókat kimondotta s szinte eltűnt kicsi termete a nehéz selyemruhában. Odament az oltárhoz, térdre borult, kezét az evangéliumra téve, újra megesküdt, megcsókolta a szent könyvet és aláírta az esküt. Aztán beült a híres koronázó székbe a fölött a kő fölött, amelyről a kelták kiküldtették a királyait, amikor az országot még erdőségek borították s az emberek még meztelentül vagy állatbőrökbe bujva jártak.

Most újra közeledik hozzá az érsek s egy ampolnából egy kevés krizmát tölt a kanálba s keresztformában megkeni a királynő halántékát és kezét. Aztán hozzák a királyi méltóság jelvényeit, mind egyiket az őrzője nyújtja át, köztük hét herceg és három érsek. Mikor a birodalmi almára került a sor, a királynő bizony kissé nehéznek találta, úgy hogy el sem bírta.

— Mit csinálnak vele? — kérdezte John Thynne lordot, aki Westminster doyenjét képviselte.

— A kezében kell tartania felségednek.

— Csakhogy igazán nehéz.

A kis Viktóriára végül még az ugynevezett oszári palástot is ráadják, amelyben szinte megfullad, aztán a birodalmi almától is megszabadulhat, leteheti az oltárra. Ujabb kint a gyűrűt okoz megint. A kis ujjára készítették, a gyűrűsujra kell ráhuzni. A királynő először vonakodott ettől, de mikor az érsek ragaszkodott hozzá, akkor belenyugodott. De előbb még le kellett huzni az ujjáról a többi gyűrűt, amit viselt. Az érsek ezek után megfogta fehér, gombölyű kezét és a gyűrűt a kővérsék gyűrűs ujra erőszakolta rá, úgy hogy alaposan lehorzsolta a bőrt. A szertartás után ugyancsak kellett a királynőnek áztatnia hideg vízben a kezét.

A koronázás alatt a királyi ház kincstárnoka ezüst és arany emlékműket szórt a nézők közé, s az érmeikért dulakodás támadt. A palástos bírák, s a többi méltóságok megelégedtek méltóságukról, s kapkodtak az érme után, a hölgyek szétárták köntösüket, hogy az érme abba hulljanak. Végre rátették a koronát a királynő fejére. Az apátság temploma újra visszhangzott az üdvívalgástól, a trombiták harogtak, a dobok perogtak, s a távolból ágyuk dörge hallatszott. A királynőt ekkor a trónhoz vitték, megkezdődött a hódolás.

Jöttek a párek, hogy megérintsék a koronát s hűségükkel a királynő kezét megcsókolják. Annakelől a páreknek sorra meg kellett csókolniok a király arcát. Ezután a királynőt megkímélték ötszáz párral érintéstől. Amikor az állandóan betegeskedő Sussex herceg közeledett, a királynő megelőzte, hirtelen állott és megcsókolta. Mikor az öreg Rolle, két másik páirtól támogatva a lépcsőkön fölment, elcsuszott, akkor is állugrott a királynő, kezét nyújtott neki s fölmentette a korona megérintésétől. Végül a tömeg hódolait fogadta a királynő, s aztán a palotába hajtattak, levetette a koronát, lecsapta a jogart és neki állott, hogy megfürösztse kedvenc kis kutyáját.

— Lenbach a nőkről. Egy bécsi hölgy meglátogatta Lenbachot, a nagy német festőt müncheni műtermében és beszélgetett vele. A diskurzusról, impresszióról beszámol s többek között ezt írja:

Lenbach a vörösszöke asszonytípust kedveli. Az egyik vásznon megláttam éppen egy ilyen nőt s rámutatva megkérdeztem tőle:

— Okos-e?

Igy felelt:

— Nem tudom, de nem is fontos. Ezek a vörös asszonyok olyan csudálatosak, mintha csak nem is illenének bele a mi életrendünkbe. Van bennük valami álmódos. A házasságban nem lehetnek boldogok, mindig becsúzni, szeretni kell őket, a való életből kiemelni. Valami másik oszillagban kellett születniük, valami más társadalmi rendben. Björnsonnak van egy lánya, akit lelestem — az is ilyen.

Arra a megjegyzésemre, vajjon úgy vélekedik-e, hogy a szépség elegendő-e egy asszonynál, ezt felelte:

— Nem elég. Mindenekelőtt a temperamentum a fő, az egész karakter, de sok tanulságának nem kell lennie, mert akkor könnyen oda vész az eredetisége, temperamentuma és természetes ösztöne. Az én leánykámra nézve minden nap ünnepnap, csak azt kell tanulniok, ami éppen a legszükségesebb és

mindig játszhatnak. Nagyon szeretem a gyermeket, mert s azért dolgozom, hogy valamikor jó dolguk legyen. Ha az gyermek nincs gyermeke, meg sem érte az életet. A gyermek megtanít bennünket arra hogyan fejlődött fokról-fokra az emberiség és milyen lett a stílusa.

— Az ember vegyelemzése. Egy párisi vegyész nagyon érdekes cikket közöl a *Revue Internationale de la Médecine*ben arról, hogy milyen vegyi anyagok vannak az emberi testben. Egy középtermetű, hatvan-nyolc kilogramm súlyú emberben annyi fehérje-anyag van, mint ezerkét száz tojásban. s annyi vas, hogy két gramm súlyú szöveg lehetne belőle csinálni. A sovány ember zsiradéka nem sok, csak hetedél kilogramm, szépen ellenben annyi van benne, hogy kikérülne belőle hatvanöt darab ceruza. Nagyon sok bennünk a foszfor is: egy-egy emberben annyi, amennyi nyolcszázhuszezer szál gyújtó gyártásához szükséges. Só husz kávéskanállal kerülne ki belőlünk, cukor ötvenkilenc darab, víz pedig negyvenkét liter, még olyan emberben is, aki soha életében nem iszik vizet.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A kereskedelmi kongresszus. A kereskedelmi kongresszus végrehajtó bizottsága a budapesti kereskedelmi és iparkamarában Lányi Leó udvari tanácsos elnöke alatt ülést tartott. Az ülés két fő tárgya a kereskedők szervezetének régebbi ügye és a legközelebbi kereskedelmi kongresszus meghatározása volt. Az előbbire nézve egy korábbi határozat következtében felhívott kereskedőtársulatok kedvezőleg nyilatkoztak, úgy hogy a lényegesen elvi elérések kiegyenlítették. A kereskedőtársulatok országos szövetségének végleges megalkotása érdekében egy bizottságot küldtek ki, mely időközben annyira előkészítte az ügyet, hogy a legközelebbi országos kereskedelmi kongresszuson a végleges formaszéri megalkotás is végbemehessen. A legközelebbi kereskedelmi kongresszus megtartása iránt Sopron szabad királyi város intézett hazaifas, meleghangú meghívást, amihez *Kirchknopf* Frigyes, soproni kamara-titkár őlszóval is a soproni kereskedelmi egyesületnek nevében csatlakozott. A végrehajtó-bizottság kérészettel fogadva a meghívást, elhatározta, hogy IV. országos kereskedelmi kongresszust Sopron városában tartja meg és pedig az 1902. szeptember 21—22. napján. Ennek a kongresszusnak a napirendjét most nem állapították meg, hanem felhívják a kereskedőket és kereskedőtársulatokat, hogy a kongresszus napirendjére tízözd esetleges indítványait a végrehajtó-bizottságnak (Budapest, kereskedelmi és iparkamara) augusztus elsőjéig beküldjék. Ekkor a bizottság véglegesen megállapítja azokat az ügyeket, melyeket a soproni gyűlés napirendjére kitűnnek.

A Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesülete múlt héten tartotta *Hatvany-Deutsch* Sándor elnökségével nyolcadik rendes közgyűlést, melyen valamennyi magyar cukorgyár képviselve volt és az osztrák cukorgyárosok bécsi központi egyesületének elnöke, báró *Stummer* Agost is résztvett.

A formalitások elintézése az 1901. évi zárszámadások és az 1902. évi költségvetés előterjesztése és jóváhagyása után *Bosányi* Endre titkár fölolvasta az egyesület múltévi működéséről szóló jelentést. A jelentés bevezető része a cukoriparnak már huzamos idő óta tartó súlyos válságával foglalkozik és visszautasítja azt a több oldalról felhangzott vádat, hogy a cukoripar jelenlegi nyomozott helyzetét a prémium- és kartell-rendszerben rejti elhibázott gazdasági politika okozta volna, kijelentve, hogy egymásután következtek kiválóan dus természetű mellett évek során át tapasztalt kedvező értékesítési viszonyok nyújtottak leginkább ösztönzést a termelés fokozására és a jelenlegi túltermelésre. Hasonló jelenségek tapasztalhatók a gazdasági élet egyéb ágazataiban is, hol szintén a jogosult kereseti viszonyok normális mértékét csak kissé meghaladó eredmények súlyos válságokkal igazgattak ki, melyek egy vagy más formában rövidebb vagy hosszabb küzködés után ismét normális viszonyokat eredményeznek. A jelentés nem tagadja határozottan, hogy a prémium- és kartell-rendszernek bizonyos mértékben tulajdonítható ösztönzés a túltermelésre, azt állítja azonban, hogy egyetlen rossz termés és utóbbi években a nagy reáptermetelő államok valamelyikében elégséges lett volna arra, hogy bebizonyítsa annak az eméletnek helytelenségét, mely az oly erősen támadott prémium és kartell-rendszer tekintli a mai árviszonyok okozta romlás főmomentumának. A jelentés aztán áttér a tulajdonképpeni egyesületi tevékenység ismertetésére, a kormányval, hatóságokkal testületekkel való érintkezés különféle szaktanácsokhozkon való részvétel fölörölására és kijelenti végül, hogy a brüsszeli konvenció által teremtett viszonyok melyek a lefolyt egyesületi esztendő végén még áttekinthető nem voltak, szabad eszmecseré után fognak tárgyalatni.

A közgyűlés a jelentés helyeslő tudomásul vette és áttér a brüsszeli konvenció által okozott helyzet feletti tanácsokra. Előnk utal arra, hogy a cukorgyárosok bécsi központi egyesületének múlt héten tartott közgyűlésén báró *Stummer* Agost beható beszédben mérlegelte ama viszonyokat, melyek az osztrák és a magyar cukoriparra nézve a brüsszeli egyezmény törvényhozási ratifikálása esetében várható és különösen kiemelte azokat a káros következményeket,

903.—, Dohányrészevény 295.50, Császári és királyi arany 11.30, Német bankváltók 117.32, 4 2/10-os ezüst járadék 101.55, Osztrák koronajáradék 99.70, 1894-iki sorsjegy 252.50, Osztrák hitelintézeti részvény 688.50, Unionbank 542.75, Osztrák Lánckerbank 425.50, Osztrák-magyar államvasút 707.50, Elbavölgyi vasút 462.—, Alpesi bányarészvény 416.50, 20 irank. arany 19.07, Londoni váltóért 240.27 Bécsi Irányzat Litt B.—, Bécsi Tramway Litt A.—, Lipót kőb 395.—, Nyugodt.

Bécs, június 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a járatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 691.25, Magyar hitelrészvény 709.—, Angol-Osztrák bank 280.—, Bécsi bank-egyesület 456.—, Union bank 543.—, Lánckerbank 425.50, Osztrák-magyar államvasút részvény 707.50, Déli vasút 72.25, Elbavölgyi vasút 463.—, Északnyugati vasút részvény —, Dohányrészevény 296.25, Rimamurányi vasút 519.50, Alpesi bányarészvény 416.50, Májusi járadék 101.70 Magyar korona járadék 97.85, Török sorsjegyek 109.75, Német birodalmi mársza 117.87, Napoleon'or 19.07.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, június 9. (Havas tudósítás.) Birtatás hiányában és a külföldi tözsdék mérsékelt forgalma nyomán eleinte itt is hiányzott a vállalkozó kedv, úgy, hogy mindössen 60.000 darabot tett a részvényforgalom. A forgalom szabálytalan volt. Bankok tartották magukat. Bányártekek egyenlőtlenek. Járadékok jól tartották magukat, spanyolok emelkedtek, Francia vasutak Bécsre magasabbak, Olasz vasutak szintén, Kanada-Pacifio-részvények állandók, Transvaaliek gyöngyösek. Később az egész piac csendes. Az árfolyamok változatlanok. Magánamatiób 218/90.

Berlin, június 9. (Zárlat.) 4 2/10-os papírráradék 101.80, 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 102.80, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajáradék 98.25, Osztrák-magyar államvasút 157.90, Kassa-óderbergi vasút —, Bécsi váltóért 85.15, Magyar vasút beruházási kölcsön 100.40, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 185.25, Általános villamosági Edison 188.25, Gelsenkircheni 173.60, Laura-kohó 205.50, 4 2/10-os ezüstjáradék —, 4 1/10-os magyar aranyjáradék 101.75, Osztrák hitelrészvény 216.25, Déli vasút 19.—, Károlyi Lajos vasút 100.25, Orosz bankjegyek 216.20, 4 1/10-os új orosz kölcsön 96.70, Török dohányrészevény —, Olasz járadék 102.80, Magyar hitelbank —, Dinamit Truszt 175.90, Harpeni 177.60, Az irányzat csendes.

Berlin, június 9. (A tudósítójának híradása.) Esti forgalom. 4 1/10-os magyar aranyjáradék 101.75, Magyar koronajáradék 98.10, Osztrák hitelrészvény 216.75, Osztrák-magyar államvasút 151.90, Déli vasút 19.—, Északnyugati vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegyek középső 216.30, Busenlohradi —, Orosz bankjegy —, (Último.) Lombard —.

Páris, június 9. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 765.—, 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 103.30, Osztrák Lánckerbank —, 3 1/10-os francia járadék 102.—, Ottománbank 570.—, 3 1/10-os francia járadék 102.80, Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4 1/10-os magyar aranyjáradék 104.15, Bécsi bankrészvény 106.—, Olasz járadék 113.50, Francia törleszt. járadék —, Osztrák földhitelintézeti részvény —, 16rós dohányrészevény 323.—, Az irányzat bgyágyt.

Frankfurt, június 9. (Zárlat.) 4 2/10-os papírráradék 101.70, 4 1/10-os osztrák aranyjáradék 102.85, Magyar koronajáradék 98.30, Osztrák-magyar bank —, Déli vasút 19.10, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóért 240.67, Bécsi bankjegyesület 118.—, Villamos részvény —, 3 1/10-os magyar aranyjáradék 86.30, 4 2/10-os ezüstjáradék 101.80, 4 1/10-os magyar aranyjáradék 101.70, Osztrák hitelrészvény 216.50, Osztrák-magyar államvasút 152.—, Északnyugati vasút —, Bécsi váltóért 85.15, Párisi váltóért 81.66, Union bank —, Alpesi bányarészvény 206.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, június 9. (A Budapesti Napló tudósítójának híradása.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 216.50, Német bank —, Disconto 187.60, Berini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni 173.60, Harpeni 177.25, Laura-kohó —, Olasz járadék —, csendes.

Hamburg, június 9. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjáradék 101.60, 1890. sorsjegy 153.50, Déli vasút 18.75, 4 1/10-os

osztrák aranyjáradék 102.85, Osztrák hitelrészvény 216.65, Osztrák-magyar államvasút 152.25, Olasz járadék 102.85, 4 1/10-os magyar aranyjáradék 101.40. Az irányzat szilárdabb.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Június 9. A sertésüzlet irányzata gyöngye. A) Hírsöt sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 98—100 fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 105—107 fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar s zedetű: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. Romániai elsőrendű (Stachl), Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm feletti súlyban) 104—106 fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 100—102 fillérg.

Sertésleltétel a május 1902. június 7. napján volt készlet 48.823 darab. — 1902. június 8. napján felbajtatott 1229 darab. 1902. június 8. napján elszállított 1368 darab. 1902. június 9. napjára maradt készletben 46.690 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Június 8. —

Kínézés. A rimaszombati pénzügyigazgatóság Mezei Dező nagy-örzei adóhivatali díjtalan gyármunkát ugyanoda díjaz joggyakorlókra nevezte ki.

Megbízás. A földművelésügyi miniszter Kiss János őrszéplaki lakost Nyitra vármegye nyitra-szentbokréti, Lipter Ernő kehidai lakost Zala vármegye zala-zánbórt, Márkus László berzsei lakost Gömör-Kisbent vármegye rozsnói járására néve a gazdasági tisztviselői tisztelet bizta meg.

Áthelyezés. A királyi Virágh György budapesti VII. kerületi járásbíróának a budapesti VIII—X. kerületi és Koch Károly budapesti VIII—X. kerületi járásbírói albirónak a budapesti VII. kerületi járásbíróihoz eddigi minőségükben saját kérelmükre leendő áthelyezését megengedte.

Nevelőgyakorlat. Manheim Károly budapesti lakos Csermelyre, Gurtnecker Ferenc szombathelyi lakos Fodorra, Lasztovics Lajos horvát-csenyői lakos, valamint kiskoru gyermekei Sándor és Lucia családi nevének Lászlóra kért átválttatását megengedtetett.

Pályázatok. A komáromi kir. pénzügyésznél albirói állásra, — a lévai m. kir. pénzügyésznél kerületében több pénzügyőri vizgatói állásra, — a tapolcai kir. járásbíró-ságnál albirói állásra pályázat hirdetik.

Napirend.

Napló. Kedd, június 10. — Római katolikus: Margit kir. — Protestáns: Margit. — Görög-ország: (június 28.) Eutik. — Zsidó: 6. Síván. — Nap két: 3 óra 48 perccel. — Nyugszik: 7 óra 39 perccel. — Hoid két: 8 óra 47 perccel reggel. — Nyugszik: 10 óra 44 perccel este.

A földművelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor.

Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 órától este 7-ig. Belépőjűl 1 korona.

Nemzeti Múzeum. Régiségár. Nyitva van délelőtt 9 órától 1 óráig. — Többi társi 1 korona belépődíjjal megtekinthető.

Iparművelésügyi miniszter és az iparművelésügyi társulat állandó kiállítása d. e. 9—1 óráig.

Teknőfogó Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—1 óráig Belépődíj 1 kor.

Kereskedelmi múzeum a városigeti iparcarnokban d. e. 9—12 óráig és délután 2—6 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Művészeti könyvtár délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—12 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig. Iparművelésügyi múzeum könyvtára délelőtt 9 órától 12 óráig és este fél 7-től fél 10 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlóp-utca) nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Magyar kereskedelmi múzeum könyvtára és tudakozó osztálya (Váci-körút 32. sz.) délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6 óráig.

Az új országzász központosítók és lépcsőháza, délelőtt 9-től este 6 óráig, 1 korona belépődíj mellett.

Montégysüleit helyiségek Markó- és Solyom-utcák sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-úton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 7 óráig.

Állattani a Városvetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitvár és kelet miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtervező gyűjtemény, továbbá a házipari kiállítás (melyben az új tervezésűk arisztokraták is észlel) a városigeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiállítások központi szervezését (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, június 9.

Európát alacsony levegőnyomás borítja, melynek egyik centruma a Kelet-tenger, a másik pedig a geauai óból felelt van.

Európa időjárása az évszakhoz képest hűvös. Jelentékeny esők voltak Közép-Európában, Hamburgból és Magdeburgból zivatarok jelentek.

Hazánkban az idő változóknak és szeles volt. Az eső csaknem az egész országra kiterjedt, legtöbb helyen zivatarok kísérte jelentek. A hőmérséklet nyugaton süllyedt.

Küldés: Lényegtelen hirtelenséggel változóknak idő várható, sok helyütt esővel (zivatarok).

Vizállás.

Table with columns: Jan. Jun., m. té f. e., and various names like Ian Duna, Schladner, Passau, etc. with numerical values.

Advertisement for 'Agulár Dávid' featuring an illustration of a man and a woman, and text describing various products and services.

Advertisement for 'GICHNER JANOS' featuring an illustration of a bed and text describing furniture and other goods.

Advertisement for 'Butor' and 'Titkos betegségek ellen' featuring text about health products and services.

Advertisement for 'TERIAK és NOKNEK' and 'Sanid labdacok' featuring text about health products and services.

